

SKATTEMESSIG BEHANDLING AV KAPITALNEDSETTELSE I AKSJESELSKAP

Kandidatnr: 403

Veileder: Aleksander Grydeland

Leveringsfrist: 26.04.2004

Til sammen 13 857 ord

27.04.2004

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	KAPITALNEDSETTELSE – EN OVERSIKT	1
1.2	NÆRMERE AVGRENSNING AV OPPGAVENS TEMA	2
1.3	RETTSKILDER	2
<u>2</u>	<u>SELSKAPSRETT</u>	<u>3</u>
2.1	SELSKAPETS KAPITALGRUNNLAG	3
2.2	NÆRMERE OM AKSJELOVEN	5
2.3	GJENNOMFØRING AV KAPITALNEDSETTELSE	7
<u>3</u>	<u>REGNSKAPSRETT</u>	<u>8</u>
3.1	TERMINOLOGI	8
3.2	REGNSKAPSFØRSEL OG PERIODISERING	8
3.2.1	PENGER	8
3.2.2	TINGSUTTAK	9
3.2.3	OVERFØRING TIL FOND	10
<u>4</u>	<u>SKATTERETT</u>	<u>11</u>
4.1	GENERELT	11
<u>5</u>	<u>KAPITALNEDSETTELSE MED OVERFØRING TIL ANNEN EGENKAPITAL ELLER TIL DEKNING AV TAP</u>	<u>12</u>
5.1	GENERELT	12
5.2	PERIODISERING	14
5.3	KORREKSJONSINNTAKT	15

6	KAPITALNEDSETTELSE VED INNLØSNING AV ENKELTAKSJER	16
6.1	GENERELT	16
6.2	NÆRMERE OM REALISASJON	17
6.3	GEVINSTBESKATNING	20
6.3.1	HOVEDREGEL	20
6.3.2	PERIODISERING	21
6.3.3	BEREGNING	22
6.4	KORREKSJONSINNTÉKT	26
6.5	UNNTAK FRA REALISASJON	28
6.5.1	NÆRMERE OM INNLØSNING AV AKSJER UTEN ENDRING AV EIERANDEL	28
6.5.2	BESKATNING	29
6.5.3	NÆRMERE OM KAPITALNEDSETTELSE AV AKSJEKAPITALEN TIL NULL	32
6.5.4	BESKATNING	33
7	KAPITALNEDSETTELSE VED REDUKSJON AV AKSJENES PÅLYDENDE	34
7.1	GENERELT	34
7.2	AVGRENSNINGER	34
7.2.1	INNBETALT AKSJEKAPITAL OG OVERKURS	34
7.2.2	FONDSEMITTERT AKSJEKAPITAL	36
7.2.3	NEDSETTELSE AV SELSKAPETS EGNE AKSJER	36
7.2.4	NEDSETTELSE FOR TAP	37
7.2.5	AKSJEEIERTILSKUDD OG ANDRE EGENKAPITALTILSKUDD TIL UTENLANDSKE SELSKAPER	39
7.2.6	UTTAK	40
7.3	UTBYTTEBESKATNING	41
7.3.1	HOVEDREGEL	41
7.3.2	LOVLIGHETSKRAVET	42
7.3.3	PERIODISERING	43
7.4	GODTGJØRELSESYSTEMET	44
7.5	KORREKSJONSINNTÉKT	46
7.6	INNGANGSVERDI OG RISK	47
7.7	EIERSKIFTE MELLOM INNBETALING OG TILBAKEBETALING AV AKSJEKAPITAL	48

8	<u>AVSLUTNING</u>	49
8.1	OPPSUMMERING	49
8.2	BEMERKNINGER TIL SKATTEMELDING NR. 29 (2003-2004)	50
9	<u>LITTERATURLISTE MV.</u>	52
9.1	LITTERATUR	52
9.2	FORARBEIDER	52
9.3	DOMMER	53
9.4	UTTALELSER I SKATTESAKER OG SKATTESPØRSMÅL	53

1 Innledning

1.1 Kapitalnedsettelse – en oversikt

Nedsettelse av kapital regnes som en egenkapitaltransaksjon i aksjeselskapet.

Kapitalnedsettelse hvor det skjer en utdeling til aksjonæren innebærer i all hovedsak at selskapets egenkapital reduseres. For selskapet kan en slik nedsettelse av kapitalen benyttes til overføring og omdisponering av selskapskapital.

Adgangen til å nedsette kapital må ses i forhold til et aksjeselskaps adgang til å forhøye aksjekapital i henhold til selskapslovgivningen.

For aksjonær vil utdeling av selskapsverdier være nærliggende. Kapitalnedsettelse kan for eksempel ses i sammenheng med utbytte, konsernbidrag og fisjon. Nevnte tilfeller gir også adgang til å redusere selskapets egenkapital.

Selskapsrettslig reguleres kapitalnedsettelse i lov om aksjeselskaper (aksjeloven) av 13. juni 1997 nr. 44 (heretter: asl.) kapittel og av lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven) kapittel 12. Det vil i det videre være aksjeselskap som behandles. Aksjeloven angir hvilke formål kapitalnedsettelsen kan benyttes til.

I skatterettslige spørsmål gjelder lov om skatt av formue og inntekt (skatteloven) av 26. mars 1999 nr. 14 (heretter: sktl.). Kapitalnedsettelse i skatterettslig sammenheng må ses i forhold til forskjellige bestemmelser i loven, men med hovedvekt på kapittel 10. Kapitalnedsettelsen inndeles i innskutt kapital, eventuelt som utbytte hvor det er tale om en reduksjon av pålydende, og som realisasjon hvor det er tale om innløsning av aksjer.

Regnskapsrettslig følger kapitalnedsettelse lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) av 17. juli 1998 nr. 56. Kapitalnedsettelse i regnskapsretten følger de alminnelige prinsipper som følger av loven. Nedsettelsen inntas i finansregnskapet dersom den er vedtatt innen balansedagen.

1.2 Nærmere avgrensning av oppgavens tema

Selskapets benyttelse av kapitalnedsettelse må ses i sammenheng med selskapets vurderinger i forhold til selskapskapitalen. Overføringer til annen egenkapital og dekning av tap vil være relevant i denne sammenheng.

Nedsettelse av selskapets kapital fremstår for aksjonær som en adgang til å ta ut selskapsverdier. Det interessante er å se hvordan utdeling av selskapsverdier vurderes i skatterettslig sammenheng. Spesielt blir dette viktig i forbindelse med at man i skatteretten ser kapitalnedsettelsen i tre kategorier; innskutt kapital, fondsemittert kapital og realisasjon i forbindelse med innløsning av aksjer. I tillegg kommer kapitalnedsettelse som innebærer utdeling utover nedsettelsesbeløpet.

Disse kategoriene er underlagt ulik skatterettslig behandling. Grensedragningen mellom disse tilfellene blir derfor avgjørende for hvorledes beskatning av kapitalnedsettelsen skal foretas. For aksjonær vil ofte det skatterettslige være avgjørende for hvorledes kapitalnedsettelsen foretas.

Kapitalnedsettelse vil også kunne få betydning på selskapets skattemessige behandling i det enkelte tilfelle. Den skattemessige konsekvens for selskapet vil være en naturlig synsvinkel for fremgangsmåten av kapitalnedsettelsen.

For oversiktens skyld er det nødvendig å se hen til det selskapsrettslige og regnskapsrettslige aspektet av kapitalnedsettelse, da forståelsen av kapitalnedsettelse i skattemessig sammenheng er nært knyttet til disse rettsområder.

1.3 Rettskilder

Utgangspunktet for de juridiske drøftelser er lovtekst. Innenfor de nevnte rettsområder foreligger en utstrakt lovregulering.

Til hjelp for forståelsen av lovteksten foreligger forskrifter og grundige forarbeider.

Rettspraksis er en sentral rettskilde på området. I den utstrekning det ikke foreligger relevant rettspraksis vil uttalelser fra Finansdepartementet og Skattedirektoratet måtte

tillegges betydelig vekt. Skattedirektoratets adgang til å gi bindende forhåndsuttalelser anses i utgangspunktet som bindende for skatteforvaltningen.

Av annen forvaltningspraksis er det i skatterettslig sammenheng grunn til å legge vekt på uttalelser i forvaltningens Lignings-ABC. Lignings-ABC'en anses nærmest som en bindende instruks for offentlige instanser. Ser man hen til Høyesteretts praksis tillegges denne rettskilden i all hovedsak begrenset vekt.¹

Underveis i fremstillingen vil det fremgå hvorledes de ulike rettskilder vektlegges.

2 Selskapsrett

2.1 Selskapets kapitalgrunnlag

Et aksjeselskaps kapital er i henhold til selskapslovgivningen inndelt i bundet og fri kapital, av hensyn til kreditorenes stilling.

Aksjekapitalen representerer hele eller deler av aksjonærenes innskudd. Den kapital aksjonærene skyter inn utover aksjenes pålydende er overkurs. Aksjekapitalen er bundet og kan bare endres etter reglene om forhøyelse og/eller nedsettelse av aksjekapitalen.²

Forhøyelse av aksjekapitalen kan enten skje ved nytegning eller ved overføring av fri til bundet egenkapital.³

Nedsettelse av aksjekapitalen for utdeling til aksjonærene krever i utgangspunktet at kreditorene blir varslet, og at betaling skjer eller sikkerhet stilles. Sistnevnte gjelder ikke nedsettelse til dekning av tap. Dette skyldes at kapitalnedsettelse til dekning av tap ikke endrer den reelle selskapskapital.

¹ Gjems-Onstad (2001) s. 71

² Andenæs (1998) s. 36. Reglene følger henholdsvis av asl. kap. 10 og 12.

³ Andenæs (1998) s. 37

Et aksjeselskaps egenkapital etter åpningsbalansen skal etter asl. § 2-8 (4) minst tilsvare selskapets aksjekapital. Som egenkapital regnes nettoformuen, dvs. eiendeler minus gjeld.

Fri egenkapital (jf. asl. § 8-1 (3)) er en undermengde av annen egenkapital. Annen egenkapital må anses som all egenkapital som ikke er bundet. Som bundet kapital anses aksjekapital, overkursfond og fond for vurderingsforskjeller. I tillegg anses eventuelle vedtektsfestede fond som bundet.

Egenkapital som kan utdeles som utbytte uten å følge reglene om kapitalnedsettelse, anses som fri egenkapital, jf. asl. § 8-1 (3).

Av asl. § 12-1 (3) fremgår det forutsetningsvis at det i forbindelse med nedsettelse av aksjekapitalen, i tillegg kan foretas en utdeling som tilsvare beregningen av utbytte etter asl. § 8-1 (1), jf. asl. § 12-2 (2) 1. punktum. Begrensningen etter asl. § 8-1 annet ledd (10 % av balansesummen) og § 3-2 annet ledd nr. 4 (vedrørende overkursfondet) gjelder antagelig ikke ved kapitalnedsettelse idet bestemmelsens formål allerede er ivarettatt gjennom kreditorvarsel.⁴

Til utdeling ved kapitalnedsettelse er altså nedsettelsesbeløpet av nominell aksjekapital, overkursfond og annen egenkapital som kan deles ut som utbytte etter asl. § 8-1 (1), med de begrensninger som er beskrevet ovenfor.

Balanseført goodwill, forskning og utvikling (FoU), netto utsatt skattefordel, visse lån, udekket underskudd og egne aksjer reduserer annen egenkapital som kan utdeles gjennom kapitalnedsettelse, jf. asl. § 8-1 (1) nr. 1 – 4.

⁴ Andenæs (1998) s. 378. Tilsvarende forståelse følger av NOU 2003:23 punkt 21.2.6 om kapitalnedsettelse.

2.2 Nærmere om aksjeloven

Utgangspunktet for den bundne kapital er asl. § 3-4 med krav til ”forsvarlig egenkapital”. For å sikre at slik egenkapital foreligger, har lovgiver i asl. § 3-1 (1) bestemt at selskapets aksjekapital skal være minst 100 000 norske kroner.

Dersom det er tale om nedsettelse av hele aksjekapitalen, vil det i selskapsrettslig sammenheng være tale om en innløsning av samtlige aksjer. Tegning av ny aksjekapital på minimum 100 000 norske kroner vil derfor være påkrevd, dersom selskapet ikke skal anses oppløst.

Asl. § 3-6 regulerer hvilke former for utbetaling av selskapsmidler som kan innrømmes, herunder kapitalnedsettelse. Dette er nærmere regulert i asl. kapittel 12 om kapitalnedsettelse.

I følge asl. § 12-1 (1) 1. punktum tilligger det generalforsamlingen å beslutte kapitalnedsettelse. I bestemmelsens 2. punktum angis hvilke formål slik nedsettelse kan brukes til. Lovteksten benytter uttrykket ”bare”, noe som avskjærer bruk av nedsettelsesbeløpet til andre formål.

Bruksområde for kapitalnedsettelsen må anses uttømmende angitt, og er bruk av nedsettelsesbeløpet til å dekke tap som ellers ikke kan dekkes, utdeling til aksjeeiere eller sletting av selskapets aksjer etter kapittel 9, og avsetning til fond som må være underlagt generalforsamlingens myndighet.

Asl. § 12-1 (2) oppstiller enkelte formelle krav til beslutningen om kapitalnedsettelse, bl.a. at nedsettelsesbeløpet og bruksområde skal være fastsatt, jf. 1. punktum.

Asl. § 12-2 (1) regulerer hvilke tall som skal legges til grunn, dersom det er tale om å benytte kapitalnedsettelsen for å dekke tap etter § 12-1 (1) nr. 1. Bestemmelsen forutsetter at det er en negativ ”annen egenkapital” i selskapet. Slikt tap skal vurderes i forhold til sist fastsatte balanse, jf. asl. § 12-2 (1) 1. punktum, men det er åpnet adgang til å sette opp en mellombalanse, jf. § 12-2 (1) 2. punktum. Det er verdt å bemerke at utgangspunktet i denne sammenheng er balansetall.

Kapitalnedsettelse ved tingsuttak reiser vesentlige selskapsrettslige spørsmål idet det etter kapitalnedsettelsen skal være dekning for selskapets bundne kapital, jf. asl.

§ 12-2 (2). Her har det i den siste tiden kommet flere uttalelser fra Justisdepartementet. Departementet legger særlig vekt på hensynet til sammenheng i regelverket.

”Når det gjelder reglene om kapitalnedsetting, taler en streng ordfortolkning antakelig for den forståelsen at man kan benytte balanseført verdi, men bestemmelsen tar ikke direkte stilling til spørsmålet, og vi har ikke funnet noen holdepunkter i forarbeidene for at ordlyden er valgt fordi det skulle gjelde andre regler enn ved utbytte.”⁵ Reglene om fri og bundet egenkapital legger vekt på at den frie egenkapitalen står til rådighet for aksjeeierne på samme måte uansett type utdeling, herunder reglene om utdeling ved kapitalnedsettelse. Trolig gjelder samme regler for adgangen til å utdele eiendeler i forbindelse med en kapitalnedsettelse, som i forbindelse med utbytte. ”Alt i alt har vi likevel kommet til at det også ved kapitalnedsetting er virkelig verdi som er avgjørende ved vurderingen av om et tingsuttak ligger innenfor det beløpet som kan deles ut.”⁶

Asl. § 12-2 (2) viser til nedsettelse som gjelder formålene etter § 12-1 (1) nr. 2 og 3. Her henvises man til å benytte samme vurdering som ved utdeling av utbytte etter asl. § 8-1 (1) og (2).

Asl. § 8-1 (1) oppstiller en formel for å sikre at selskapet ikke blir tappet for selskapsmidler, på en uforsvarlig måte (sammenlign asl. § 3-4 om ”forsvarlig egenkapital”). Utdelingen kan bare ta utgangspunkt i årsresultatet for siste godkjente resultatregnskap (dvs. regnskapsåret forut for kapitalnedsettelsen), og annen egenkapital (jf. rskl. § 6-2 C II nr. 2). Hertil kommer en rekke fradrag.

Det skal i følge § 8-1 (1) gjøres fradrag for udekket underskudd (nr. 1), ”balanseført forskning og utvikling, goodwill og netto utsatt skattefordel” (nr. 2), egne aksjer og sikkerhetsstillelse etter asl. §§ 8-7 – 8-9 (nr. 3), og eventuelle lov- eller vedtektsbestemte fondsavsetninger, eller andre midler som ikke kan utdeles som utbytte (nr. 4).

⁵ Justisdepartementets lovavdelings uttalelse av 20.02.2004 om asl. § 12-2

⁶ Justisdepartementets lovavdelings uttalelse av 20.02.2004 om asl. § 12-2

2.3 Gjennomføring av kapitalnedsettelse

For at kapitalnedsettelsen skal anses som selskapsrettslig gjennomført må beslutning om kapitalnedsettelse registreres i Foretaksregisteret, jf. asl. § 12-4 1. punktum. Fristen for slik innmelding er 2 måneder. Overholdes ikke denne fristen, anses kapitalnedsettelsen for å falle bort, jf. bestemmelsens 2. punktum.

Kapitalnedsettelse benyttet til utdeling og/eller avsetning som nevnt i § 12-1 (1) nr. 2 og nr. 3 forutsetter kreditorvarsel av hensyn til kreditorenes interesser.

Kapitalnedsettelsen må registreres i Foretaksregisteret (jf. asl. § 12-4), som kunngjør beslutningen. Kreditorene må fremme innsigelser innen to måneder fra siste kunngjøring i Norsk Lysingsblad.

Når styret og revisor har ivaretatt kreditorenes interesser i perioden beskrevet i § 12-6 nr. 1, skal ny melding gis til Foretaksregisteret. Først når denne melding er registrert, kan selskapet utbetale kapitalnedsettelsen, jf. bestemmelsens nr. 3 og nr. 4.

Når det gjelder kapitalnedsettelse benyttet til dekning av tap, jf. § 12-1 (1) nr. 1, gjelder ikke krav til kreditorvarsel, jf. § 12-5 (1) 1. punktum. Bakgrunnen for at kreditorvarsel ikke er påkrevd i disse tilfellene, er at selskapets verdier forblir uendret dersom tap dekkes. Kreditorenes interesser vil være ivaretatt, da tap i alle tilfelle måtte vært søkt dekning for.

Kapitalnedsettelse benyttet til dekning av tap medfører at utbytte ikke kan utdeles i de tre etterfølgende år fra registreringstidspunktet i Foretaksregisteret, jf. asl. § 12-5 (1) 2. punktum, med mindre aksjekapitalen blir forhøyet med minimum nedsettelsesbeløpet. Slik kapitalforhøyelse kan enten skje ved nytegning eller ved fondsemissjon. Begrensningen gjelder heller ikke dersom kapitalnedsettelsen har fulgt reglene om kreditorvarsel i § 12-6. Beslutning om kapitalnedsettelse til dekning av tap gis også selskapsrettslig virkning ved registrering av melding, hvor det samtidig gis melding om vedtatt kapitalforhøyelse ved ”nytegning av aksjer mot innskudd”, jf. asl. § 12-5 (2). Forutsetningen er at selskapets bundne egenkapital på dette tidspunktet minimum tilsvarende bundet egenkapital før nedsettelsen.

3 Regnskapsrett

3.1 Terminologi

Regnskapsretten er nært knyttet opp til de skatterettslige og de selskapsrettslige vurderinger i forbindelse med kapitalnedsettelse.

I følge rskl. § 6-2 C skiller man mellom ”innskutt egenkapital” og i ”opptjent egenkapital”. Denne terminologien er ikke nødvendigvis tilsvarende på de andre rettsområdene.

”Innskutt egenkapital” i regnskapsretten omfatter selskapskapital og overkursfond, og kan bare utdeles til aksjonær(ene) ved kapitalnedsettelse etter reglene i asl. kapittel 12. Det er spesielt nødvendig å definere ”selskapskapital”, da både innbetalt aksjekapital og fondsemittert aksjekapital inngår i denne regnskapsstørrelsen. I skatterettslig sammenheng er skillet viktig i forbindelse med utbytte (jf. sktl. § 10-11 (2)) og beregning av korreksjonsinntekt (jf. sktl. § 10-5 (2)).

Under ”opptjent egenkapital” finner man fond for vurderingsforskjeller og annen egenkapital. Annen egenkapital er samme regnskapsstørrelse som oppstilles i asl. § 8-1 (1).

3.2 Regnskapsførsel og periodisering

3.2.1 Penger

For utbetaling av verdier som overstiger kapitalnedsettelsen, skal generalforsamlingen bestemme dekningsmåte og angivelse av egenkapitalposter.

Når det gjelder tilbakebetaling til aksjonærene vil denne bestå i tilbakebetaling enten av innskutt kapital, av opptjent kapital eller av merverdi som ikke er regnskapsført.⁷ Kapitalnedsettelse som følger asl. kapittel 12 må likevel følge generalforsamlingens beslutning om hvordan utbetalingen skal regnskapsføres.

⁷ Den norske Revisorforening (2002) s. 80 og Ot. prp. nr. 42 (1997-1998) 9.4.3 Lovutvalgets forslag

Midler for kapitalnedsettelsen kan benyttes fra overkursfond, innskutt annen egenkapital eller annen egenkapital. Dekningen kan ikke komme fra fond for vurderingsforskjeller.

Når det gjelder kapitalnedsettelse til dekning av tap, skjer dette på grunnlag av beslutning av generalforsamlingen senest på balansedagen. Slik beslutning må ikke være registrert. Beløpet regnskapsføres under innskutt kapital med negativt fortegn og vises netto.

Dersom kapitalnedsettelsen er utbetaling av penger, regnskapsføres denne dersom beslutning foreligger innen balansedagen. Utgangspunktet er at det ikke er krav til utløpt kreditorfrist, registrering eller utbetaling. Likevel kan slikt beløp ikke regnskapsføres dersom det er tale om kreditorinnsigelser eller andre omstendigheter. Selskapet må foreta en sannsynlighetsvurdering hvorvidt kreditorinnsigelser eller andre omstendigheter vil inntre. I tillegg vil man som oftest ved avleggelsen av regnskapet noen måneder etter 31.12, vite om kapitalnedsettelsen er gjennomført eller ikke (eller om det er noen innsigelser). Beløpet som er pålydende og/eller som kommer fra overkursfondet, føres på egen linje under innskutt kapital med negativt fortegn.

Som nevnt under den selskapsrettslige behandlingen kan selskapet i forbindelse med nedsettelse av aksjekapital, foreta utdeling utover nedsettelsesbeløpet. Det overskytende beløp utover nedsettelsesbeløpet tas fra annen egenkapital (innskutt eller opptjent), og kan vises på egen linje med negativt fortegn. Dette beløpet reduserer selskapets frie egenkapital. Alternativt kan dette beløpet føres netto på samme måte som utbytte.

Beløpet skal videre føres som gjeld, dersom utbetaling ikke har skjedd. Gjeldsposten føres bort ved utbetaling.

3.2.2 Tingsuttak

Dersom det er tale om kapitalnedsettelse med tingsuttak, er utgangspunktet som ovenfor for utbetaling av penger. Forskjellen vil imidlertid bero på tingens eventuelle merverdi.

Asl. § 3-6 (2) bestemmer at tingens verdi skal settes til virkelig verdi på overdragelsestidspunktet. Dette tidspunktet vil være knyttet til leveringstidspunktet. Etter regnskapsrettens transaksjonsprinsipp (jf. rskl. § 4-1 1. ledd nr. 1) vil det være dette tidspunktet som er avgjørende for inntektsføringen. Dersom dette er tilfelle vil kapitalnedsettelsen i regnskapet fremgå tilsvarende som ved utbetaling av penger.

Regnskapsrettens opptjeningsprinsipp (jf. rskl. § 4-1 1. ledd nr. 2) innebærer imidlertid at selskapet kan inntektsføre inntekt når den er opptjent. Dette tidspunktet kan være forut i tid for transaksjonstidspunktet. Man taler her om fremskutt inntektsføring.

Dersom man anser tingen for ikke å være overdratt eller opptjent, kan man regnskapsføre den balanseførte verdi av tingen på egen linje. På denne måten vil man korrigere egenkapitalens reelle verdi. Tingen vil da fremstå som en vanlig eiendel i balansen. Når tingen senere overdras, vil man kunne inntektsføre merverdien og regnskapsføre utbetalingen av samme beløp.

Et siste alternativ er å foreta et fullt gevinstoppgjør i regnskapet på grunnlag av opptjeningsprinsippet, og vise kapitalnedsettelsens virkelige verdi. Denne måten vil være tilsvarende som for utbetaling av penger.

Dersom tingsuttaket innebærer tap i forhold til selskapets balanseførte verdi, medfører dette et tap i transaksjonsåret. Ser man hen til opptjeningsalternativet, vil tap måtte føres i vedtakelsesåret. Er transaksjonsalternativet benyttet, vil kapitalnedsettelse måtte foretas i vedtakelsesåret.

3.2.3 Overføring til fond

Overføring til fond regnskapsføres, dersom beslutningen er gitt innen balansedagen. Det er ikke noe krav til oppfylt kreditorfrist eller registrering. Men likevel vil kapitalnedsettelsen ikke føres dersom det foreligger kreditorinnsigelser eller andre omstendigheter. Pålydende og/eller overkursfond føres på egen linje under innskutt egenkapital med negativt fortegn. Det vil dermed fremgå av regnskapet den aksjekapital som er registrert på balansedagen.

4 Skatterett

4.1 Generelt

Kapitalnedsettelse kan etter asl. § 12-1 gjennomføres for å:

1. Dekke tap som ikke kan dekkes på annen måte;
2. Dele ut midler til aksjeeierne eller slette selskapets egne aksjer etter kapittel 9;
3. Avsette til fond som skal brukes etter generalforsamlingens beslutning (det vil i hovedsak si til annen egenkapital).

Alle formene for kapitalnedsettelse kan gjennomføres enten ved å redusere aksjenes pålydende eller ved å innløse enkelt aksjer, jf. asl. § 12-1 (2).

Dette vil utgjøre inndelingen for den skatterettslige behandling. Særlig vil dette ha betydning for de underliggende skatterettslige konsekvenser under hvert punkt.

I forbindelse med punkt 1 og 3 er det tale om en kapitalnedsettelse, hvor nedsettelsen ikke innebærer en overføring av selskapsverdier fra selskapet til aksjonæren(e).

Når det gjelder punkt 2 vil kapitalnedsettelsen innebære en utdeling fra selskapet til aksjonæren(e). Denne utbetaling vil skje enten ved kapitalnedsettelse ved innløsning av enkeltaksjer eller ved kapitalnedsettelse ved reduksjon av aksjenes pålydende.

En viktig forskjell mellom disse utdelingene vil være de regelsett som gjelder for beskatningen. For førstnevnte tilfelle av kapitalnedsettelse vil utgangspunktet være realisasjonsbeskatningsreglene, nærmere bestemt beskatning av aksjegevinst jf. sktl. §§ 10-30 flg. Kapitalnedsettelse ved reduksjon av aksjenes pålydende vil i utgangspunktet innebære utbyttebeskatning, jf. sktl. §§ 10-10 flg.

At aksjeselskap omfattes av de nevnte beskatningsområder følger henholdsvis av sktl. § 10-10 (1) jf. § 10-1 (1) 1. punktum, og § 10-30 (1) 1. punktum.

Hvert av disse punktene vil bli behandlet utførlig, med særlig fokus på skatterettslige problemstillinger i forbindelse med den enkelte form for kapitalnedsettelse.

5 Kapitalnedsettelse med overføring til annen egenkapital eller til dekning av tap

5.1 Generelt

Denne formen for kapitalnedsettelse er i praksis en rent intern overføring av midler mellom selskapets aktivaposter. Disposisjonen får derfor ingen umiddelbar skatterettslig virkning for aksjonæren(e), da verken realisasjon eller utdeling har funnet sted.

Selskapets aktiva forblir uendret. I stedet for å oppgi kapitalen under aksjekapital, vil den nedskrevne kapital være oppført som annen egenkapital. Kapitalnedsettelse med overføring til annen egenkapital eller til dekning av tap vil være praktisk, og kanskje nødvendig, dersom selskapet har tap og egenkapitalen er lavere enn aksjekapitalen, sml. asl. § 2-8 (4). Dette synspunktet må ses i sammenheng med adgangen til å foreta utdeling etter utbytteregelen i asl. § 8-1.

Utgifter i forbindelse med kapitalnedsettelsen vil være fradragsberettigete utgifter i næring. Sktl. § 10-33 oppstiller at kostnader til megler og lignende ved erverv og realisasjon av aksje er fradragsberettiget. Slike kostnader må aktiveres, da kostnadene ikke kommer til fradrag hos selger før på realisasjonstidspunktet.⁸ Ole Gjems-Onstad uttrykker at kostnadene ikke er ”direkte en del av gevinst- eller tapsberegningen for aksjene”.⁹ Slike kostnader vil derfor være fradragsberettigete, selv om det gjelder begrensninger for fradragsretten for aksjetapet ved realisasjon.

Denne kapitalnedsettelsen innebærer med andre ord ingen tilbakebetaling til aksjonærene. I skatterettslig sammenheng er dette et avgjørende disposisjonskriterium.

Sktl. § 10-35 regulerer ikke denne formen for kapitalnedsettelse, og nedsettelsen har derfor ingen påvirkning på aksjenes inngangsverdi. Derimot vil aksjonærene få fradrag for eventuelt tap ved etterfølgende realisasjon av aksjene.

Dersom slik kapitalnedsettelse etterfølges av en senere tilbakebetaling til aksjonærene i form av utbytte, vil utdelingen kunne anses som tilbakebetaling av tidligere nedskrevet

⁸ Ot. prp. nr. 35 (1990-1991) s. 372

⁹ Gjems-Onstad (2001) s. 597

aksjekapital og dermed måtte vurderes opp mot ”innbetalt aksjekapital” i henhold til sktl. § 10-11 (2) 2. punktum.

At slik etterfølgende tilbakebetaling kan falle utenfor utbyttebegrepet er også slått fast i Rt. 1949 s. 296 ”Virik”. I denne avgjørelsen var det tale om en kapitalnedsettelse til dekning av underskuddssaldo på gevinst og tapskonto. I forhold til den senere tilbakebetaling uttalte Høyesterett at ”tilbakebetalingen er foretatt på den del av aksjenes beløp som allerede mange år tidligere var bortskrevet, og ikke på den nominelle aksjekapital på utbetalingstidspunktet”.¹⁰ Etter nærmere vurdering av lovens bruk av begrepene innbetalt aksjekapital og tilbakebetaling, kom Høyesterett til at ”så lenge loven selv ikke gir uttrykk for noe annet, forekommer det meg rimelig å anta at det har vært meningen å gi samme regel for tilbakebetaling av aksjekapital som den som gjelder for tilbakebetaling av kapitalinnskudd for øvrig”.¹¹

Finansdepartementet har avgitt uttalelser om senere tilbakebetaling av innbetalt overkurs.¹² Departementet uttaler at slik tilbakebetaling anses som innbetalt, uansett om tilbakebetalingen skjer i sammenheng med nedsettelse av kapitalen. Uttalelsen av 1995 vedrørte tilbakebetaling fra reservefondet, men departementet uttaler at ”det samme må gjelde med hensyn til tilbakebetaling av tidligere innbetalt overkurs som etter aksjelovens regler er overført til disposisjonsfondet”.¹³

Konsekvenser for sammenligningsgrunnlaget ved beregningen av korreksjonsinntekt behandles under oppgavens punkt 5.3.

Likevel har man her funnet grunn til å begrense tilbakebetalingsadgangen, jf. Rt. 1957 s. 1239 ”Vestfos Cellulose”. Aksjekapitalnedsettelse med etterfølgende aksjekapitaloppskriving medfører at det for den oppskrevne aksjekapitals del, ikke kan anses som tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital.¹⁴ Avgjørelsen innebærer at

¹⁰ Rt. 1949 s. 296 ”Virik” (s. 298)

¹¹ Rt. 1949 s. 296 ”Virik” (s. 298)

¹² Brev av 26. mars 1999 fra Finansdepartementet til et advokatfirma, med henvisning til uttalelse av 6. januar 1995

¹³ Brev av 26. mars 1999 fra Finansdepartementet til et advokatfirma

¹⁴ Utv. 1979 s. 609

skattefriheten som følger av Rt. 1949 s. 296 "Virik" ikke gjelder nye aksjonærer som ikke har fått sine aksjer nedskrevet, men som har innbetalt ny aksjekapital.

Ole Gjems-Onstad hevder at resultatet av denne dommen kan synes lite rimelig.¹⁵

Dersom nedsettelsen må ses i sammenheng med oppskrivningen, tyder mye på at Finansdepartementets nevnte uttalelse er i strid med senere rettspraksis. Høyesterett har uttalt at slike transaksjoner må vurderes i sin helhet.¹⁶

5.2 Periodisering

Regnskapsrettslig føres kapitalnedsettelsen på grunnlag av generalforsamlingens beslutning. Dette innebærer at overføring til annen egenkapital og dekning av tap vil være ført i finansregnskapet på beslutningstidspunktet. Regnskapsmessig vil kapitalnedsettelsen være ført som "ikke registrert kapitalnedsettelse".

Når det gjelder selskapsrettslig tidfesting av kapitalnedsettelsen, er tidspunktet knyttet til registreringstidspunktet i Foretaksregisteret, jf. asl. § 12-4 jf. §§ 12-5 og 12-6.

Skattedirektoratet har i 2003 avgitt bindende forhåndsuttalelse vedrørende overføring fra overkursfond til annen egenkapital.¹⁷ Problemstillingen var om en ekstraordinær generalforsamlings beslutning av 2. desember 2002 om slik kapitalnedsettelse, kunne legges til grunn i regnskapet pr. 31.12.2002, og lovlig kunne besluttes utdelt som utbytte etter at kreditorfristen utgikk. Det går frem av uttalelsen at det ikke var tale om innbetalt overkurs. Beslutningen var meldt til Foretaksregisteret og kreditorfristen var satt til april 2003. Skattedirektoratet kom til at kapitalnedsettelsen ble gitt virkning pr. 31.12.2002, under forutsetning av "at kreditorfristen er utløpt og at nedsettelsen av overkursfond med overføring til annen egenkapital er trådt i kraft før generalforsamlingen vedtar årsregnskapet med utbytteutdeling for 2002".¹⁸ I tillegg måtte de øvrige materielle og formelle vilkår for utdeling av utbytte være oppfylt.

¹⁵ Gjems-Onstad (2001) s. 476

¹⁶ Rt. 1998 s. 1425 "Troll Salmon" og Rt. 2001 s. 170 "Espeland"

¹⁷ Bindende forhåndsuttalelse (heretter: BFU) 42/03

¹⁸ BFU 42/03. Lignings-ABC 2003 s. 30 gir uttrykk for samme løsning.

Utover denne uttalelsen, kan det tyde på at kapitalnedsettelse med overføring til fri egenkapital også kan gis virkning før kreditorfristen er utløpt. Uttalelse fra Den norske Revisorforening i 1999¹⁹ går i retning av at kapitalnedsettelsen inngår i balansen pr. 31.12., dersom det ikke foreligger sannsynlige kreditorinnsigelser. Det medfører fri egenkapital som kan danne grunnlag for utbytte, konsernbidrag etc., selv om kapitalnedsettelsen ikke får selskapsrettslig og skattemessig effekt før på registreringstidspunktet.

5.3 Korreksjonsinntekt

For aksjekapital som tidligere har vært nedskrevet som tapt, skal den nedskrevne verdi anses som innbetalt. Etterfølgende oppskrivning ved fondsemissjon vil da regnes som innbetalt aksjekapital innenfor den opprinnelige innbetalte aksjekapital.

Dersom aksjonæren(e) ikke reduserer sin eierandel i selskapet i forbindelse med kapitalnedsettelse til overføring til annen egenkapital eller til dekning av tap, anses aksjonæren(e) ikke å ha realisert de innløste aksjene.

Slik oppskrevet aksjekapital uten innbetaling skal ikke tas med i sammenligningsgrunnlaget for korreksjonsinntekt, ”selv om oppskrivningen gjelder beløp som er skattlagt etter tidligere selskapsskatteloven § 1-6”.²⁰

Sammenligningsgrunnlaget tar bare hensyn til innbetalt aksjekapital – ikke aksjekapital som relaterer seg til fondsemissjon.

Innbetalt aksjekapital som er nedskrevet, som senere benyttes til dekning av tap eller tilbakebetales til aksjonærene, skal ”ikke regnes med ved vurdering av om det foreligger underbalanse”.²¹ Det samme gjelder innbetalt overkurs som er overført til reservefond eller disposisjonsfond.

¹⁹ DnRS sirkulære 1999-49

²⁰ Lignings-ABC 2003 s. 50

²¹ Ot. prp. nr. 82 (1993-1994) s. 12

6 Kapitalnedsettelse ved innløsning av enkeltaksjer

6.1 Generelt

Innløsning av enkeltaksjer anses i utgangspunktet som realisasjon, jf. sktl. § 10-37 (2) jf. § 9-2 (1) litra h.

”(2) Som realisasjon regnes også innløsning av enkelt aksje.”

Dermed faller slik kapitalnedsettelse utenfor skattelovens utbyttebegrep i § 10-11 (2) 1. punktum. Utbyttebegrepet modifiseres også av § 10-11 (2) 2. punktum hvor det heter at bestemmelsen ikke gjelder for ”utbetaling ved likvidasjon av aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, jf. 10-37”. Denne modifikasjon må forstås i sammenheng med forarbeidene, som indikerer at innløsning av enkeltaksje ikke kan utsettes for dobbeltbehandling etter både gevinstregler og utbytteregler.²²

Fremgangsmåten for slik kapitalnedsettelse vil være:

1. hel eller delvis utløsning av aksjonær(er)
2. forholdsmessig innløsning av samtlige aksjonærers aksjer
3. innløsning av samtlige av selskapets aksjer (hvor det er bare én aksjonær)

For selskapet vil slik kapitalnedsettelse i utgangspunktet ikke innebære beskatning.²³ Derimot vil aksjonærs beskatning i utgangspunktet følge gevinstbeskatningsreglene, jf. §§ 10-30 flg.

Spesielt interessant i forbindelse med kapitalnedsettelse ved innløsning av enkeltaksjer, er skattelovens realisasjonsbegrep, jf. sktl. § 10-31 (1) og (2), jf. § 9-2 (1) litra h. Det er i den forbindelse at grensen mellom gevinstbeskatning og utbyttebeskatning trekkes, og hvor det foreligger flest tvilstilfeller i praksis. Skatteplikt for gevinst eller fradragsrett for tap forutsetter at realisasjon foreligger.

²² Ot. prp. nr. 35 (1990-1991) s. 216

²³ Se likevel oppgavens punkt 6.4 om korreksjonsinntekt

6.2 Nærmere om realisasjon

I forhold til hovedregelen i sktl. § 10-37 (2) jf. § 9-2 har man i praksis modifisert realisasjonsbegrepet noe. Praksis har vist at ”realisasjon” må forstås innskrenkende.

Særlig sentral i denne sammenheng er Rt. 1998 s. 1425 ”Troll Salmon”, hvor Høyesterett ikke fant grunnlag for å innrømme realisasjon.

Selskapet Troll Salmon AS hadde gått med underskudd i årene 1990-1993, og hadde negativ egenkapital og betydelig pantegjeld. Refinansiering ble ansett som eneste utvei. I forbindelse med denne refinansiering ble aksjekapitalen nedskrevet til null og aksjene ble innløst. Deretter ble ny aksjekapital tegnet av tidligere aksjonær.

Dagjeldende selskapsskattelov²⁴ § 5-2 nr. 2 bestemte at tap ved realisasjon var fradragsberettiget i alminnelig inntekt. Det avgjørende ble derfor å vurdere hva som anses som realisasjon. Innløsning av enkeltaksje ble regnet som realisasjon etter samme lovs § 5-8 nr. 2.

Førstvoterende viser til Ot. prp. nr. 35 (1990-1991) Skattereformen 1992, for å fastslå realisasjonsbegrepets innhold: ”Realisasjon som innvinningskriterium forutsetter at eierposisjonen i formuesobjektet opphører. Vanligvis opphører eierposisjon ved avhendelse.”²⁵

På bakgrunn av disse rettskilder fastslo førstvoterende at nedsettelse av aksjekapitalen til null og innløsning av enkelt aksje ”forutsetter at aksjonæren oppgir sine økonomiske og organisatoriske rettigheter i selskapet”.²⁶ Førstvoterende benytter også uttrykket ”reell oppgivelse”. I denne sak fant førstvoterende ikke at dette vilkår var oppfylt. I forbindelse med refinansieringen opprettholdt den tidligere aksjonær både sine økonomiske og organisatoriske rettigheter som aksjonær. I tillegg ville dennes posisjon bli styrket med bakgrunn i en større prosentvis andel av aksjene i etterfølgende eierforhold.

²⁴ Lov om særregler for beskatning av selskaper og selskapsdeltakere av 20. juli 1991 nr. 65 (selsktl.)

²⁵ Ot. prp. nr. 35 (1990-1991) s. 303. I tillegg ble Finansdepartementets uttalelser i samme retning benyttet som argument, uten at disse ble tillagt vekt (Utv. 1993 s. 1345, Utv. 1995 s. 471 og upublisert uttalelse av 22. desember 1992).

²⁶ Rt. 1998 s. 1425 ”Troll Salmon”

For å underbygge sitt standpunkt, viste førstvoterende til at også reelle hensyn taler for en slik konklusjon. Særlig ble hensynet til kontinuitet i eierforholdet trukket frem som avgjørende. Det at samme aksjonær kan dra fordel av skjulte verdier i selskapet, også etter at refinansieringen er gjennomført, talte i mot at realisasjon var oppfylt.

Konklusjonen som Høyesterett enstemmig falt ned på i denne saken, hvor samme aksjonær hadde nedskrevet aksjekapitalen til null og innløst aksjene, og samtidig tegnet ny aksjekapital, var at realisasjon ikke forelå.

Den nærmere avgrensning av realisasjonsbegrepet ble videreført i Rt. 2001 s. 170 ”Espeland”. Saksforholdet hadde klare fellestrekk med ”Troll Salmon”-dommen. En aksjonær krevde tapsfradrag for tidligere investeringer som var bortskrevet ved kapitalnedsettelse. Tidligere kapitalnedsettelser var etterfulgt av kapitalforhøyelser ved nytegning. Eierinteressene ble gjennom transaksjonene omfordelt.

Avgjørende for førstvoterende, med henvisning til ”Troll Salmon”-dommen, var ”at en kapitalendring tilsvarende dem vi står overfor i Espelands sak, i dommen ble ansett som et ledd i en transaksjon som var påbegynt, men ikke avsluttet. ... Jeg forstår altså dommen og den uttalelsen jeg har gjengitt slik at aksjeinvesteringen fra før aksjekapitalendringen ble ansett som et ledd i en ikke avsluttet transaksjon”. Høyesterett ønsket ikke å fravike den oppfatning som forelå i ”Troll Salmon-dommen”. Dette innebar at inngangsverdien på de aktuelle aksjer ble videreført for de aksjer hvor det ikke var avgitt noen eierinteresse.

Høyesterett konkluderte dermed at realisasjon ikke forelå hvor det var tale om uendret eierandel.

En annen sentral dom som bør nevnes i denne sammenheng, er Borgarting lagmannsretts avgjørelse LB 2000 s. 1578 ”Kronos”. Kronos Norges generalforsamling vedtok i 1994 å nedskrive aksjekapitalen. Nedsettelsesbeløpet skulle benyttes til tilbakebetaling av aksjonæren, Kronos International. Samtidig med nedsettelsen av aksjekapitalen, skulle aksjonæren foreta en oppskrivning av aksjekapital ved nytegning, med samme beløp som nedsettelsen og med samme antall aksjer.

Også i denne saken ble dagjeldende selskapsskattelovs § 5-8 nr. 2 sentral, og dermed innholdet av realisasjonsbegrepet. Tolkning av lovforarbeidene og ”Troll Salmon”-dommen førte til at man måtte vurdere hvorvidt det forelå en reell oppgivelse av eierposisjonen.

Lagmannsretten konkluderte med at Kronos International beholdt ”sine økonomiske og organisatoriske rettigheter som aksjonær”. Fremgangsmåten som ble valgt i dette tilfellet endret ikke eierinteressen, og det forelå derfor ingen realisasjon.

Til forskjell fra ovennevnte avgjørelser fra Høyesterett, kom lagmannsretten i denne avgjørelsen til at beskatning av Kronos Norge AS måtte skje etter reglene om utbytte. Det fremgår ikke klart av avgjørelsen hvorledes lagmannsretten kommer frem til anvendelsen av reglene om utbyttebeskatning, men mye kan tyde på at det her er tale om gjennomskjæring. Avgjørelsen må ses som et moment i vurderingen av realisasjonsbegrepet, men tillegges ikke videre betydning i den videre fremstilling.

I forbindelse med Skattedirektoratets behandling av skatterettslige spørsmål avgis det en rekke bindende forhåndsuttalelser. I forhold til skatterettslig realisasjon har direktoratet i noen uttalelser foretatt en grensedragning.

I bindende uttalelse fra september 2002²⁷ kom man til at realisasjon ikke forelå. Her var det tale om endring av aksjeklasser, eller nærmere bestemt, en opphevelse av skillet mellom selskapets aksjeklasser. Bakgrunnen for at realisasjon ikke forelå i denne sammenheng var knyttet til at aksjonærenes andel av selskapets nettoverdier ikke medførte en endring. Opphevelsen av aksjeklassene ble regnet som en ren ombytting av aksjer.

En annen bindende forhåndsuttalelse fra september 2002²⁸ omhandlet kapitalnedsettelse og tilbakebetaling fra utenlandsk datterselskap. Kapitalnedsettelsen skulle gjennomføres i et dansk datterselskap ved innløsning av enkeltaksjer, som var heleid av norsk

²⁷ BFU 57/02

²⁸ BFU 58/02

morselskap. Skattedirektoratet kom til at det ikke forelå realisasjon, med begrunnelse i at skatteloven § 10-37 ikke kom til anvendelse, og at det var ”grunnlag for å anta at skatteposisjoner på de innløste aksjene må videreføres på de gjenværende aksjene”. Direktoratet kom imidlertid frem til at tilbakebetaling utover den innbetalte aksjekapital og overkurs, var underlagt utbyttebeskatning. Begrunnelsen ble gitt med støtte i ”Kronos”-dommen, og gjennomskjæringssynspunktet må trolig legges til grunn også i forhold til denne uttalelsen.

I den ovennevnte praksis synes det å være oppstilt krav til realisasjonens reelle art og innhold. Kravet om reell oppgivelse, i form av bortfall av økonomiske og organisatoriske rettigheter som aksjonær, er fremhevet som avgjørende. Tapsfradrag kan ikke innrømmes i tilfelle hvor eierinteressene i selskapet er uendret.

Nærmere avgrensning av realisasjonsbegrepet behandles under punktene 6.5.1 Nærmere om innløsning av aksjer uten endring av eierandel, og 6.5.3 Nærmere om kapitalnedsettelse av aksjekapitalen til null.

6.3 Gevinstbeskatning

6.3.1 Hovedregel

Skatteplikten for gevinst ved realisasjon av aksjer følger av sktl. § 5-1 jf. § 10-31 (1).

”(1) Gevinst ved realisasjon av aksje regnes som skattepliktig inntekt, jf. §§ 5-20, 5-30 og kapittel 9.” (Sctl. § 10-31 (1))

Tilsvarende følger det av det skatterettslige symmetriprinsipp, at tap ved realisasjon av aksje er fradragberettiget, jf. sktl. § 10-31 (2).

”(2) Tap ved realisasjon av aksje kan føres til fradrag i skattyters inntekt, jf. § 6-2 og kapittel 9.”

Beregningen for slik gevinst eller tap følger av bestemmelsen i sktl. § 10-32.

Utgangspunktet er at gevinst og tap ved realisasjon av aksje beregnes etter RISK-reglene, jf. sktl. § 10-34.

6.3.2 Periodisering

Skatteloven har ingen særlige regler for tidspunktet for skatteplikt og fradragsrett ved innløsning av enkeltaksje. Som følge av dette må man falle tilbake på realisasjonsprinsippet i sktl. § 14-2. For regnskapspliktige følger denne bestemmelsen av sktl. § 14-4 (5).

I følge sktl. § 14-2 (1) 2. punktum vil det være avgjørende hvorvidt det foreligger ”en ubetinget rett til ytelsen”. Dette innebærer at tidspunktet for da selger har et ubetinget krav på vederlag, vil være avgjørende for tidfestingen av aksjegevinsten. Med andre ord, avtaletidspunkt og betalingstidspunkt er uten betydning.

I juridisk teori antas det at aksjetap også tidfestes etter sktl. § 14-2 (1). Derfor vil utgangsverdien periodiseres etter denne bestemmelsen, mens inngangsverdien periodiseres samme år.²⁹ Realisasjonsprinsippet gjelder både for gevinst og tap. Bakgrunnen for slik lovanvendelse er at sktl. § 14-2 (2) om tidfesting av kostnader vanskelig kan anvendes på realisasjonstap.

Gevinst og tap ved innløsning av aksjer periodiseres med andre ord i realisasjonsåret. Det avgjørende i denne sammenheng blir derfor ”det år eiendomsretten overføres eller opphører”.³⁰ Dette innebærer at aksjonæren får en ubetinget rett til nedsettelsesbeløpet ved registrering i Foretaksregisteret, jf. asl. § 12-6 nr. 4. Utbetaling skal i henhold til bestemmelsen først skje når kapitalnedsettelsen er gjeldende.

Skattepliktig gevinst og fradragsberettiget tap må periodiseres ved registrering av kapitalnedsettelsen. Dersom registrering av kapitalnedsettelse følger en fastsatt kreditorfrist, må den endelige etterfølgende registrering være avgjørende, jf. asl. § 12-6 nr. 3.

²⁹ Zimmer (2001) s. 322. Woldseth har i Utv. 1994 s. 133-134 gitt uttrykk for en viss uenighet på dette punkt. Likevel synes Zimmer å legge til grunn lovendringen av 1999 i sktl. § 14-54 (5), som et argument for å bortfortolke enhver tvil.

³⁰ Lignings-ABC 2003 s. 21

6.3.3 Beregning

Sktl. § 10-32 (1) fastsetter at gevinsten skal være ”vederlaget ved realisasjonen, fratrukket aksjens inngangsverdi”. Videre regulerer bestemmelsens 2. ledd hvordan inngangsverdien skal fastsettes:

”(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom ikke annet er bestemt.”

”Anskaffelsesverdien” er avgjørende, og denne verdien skal ”settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen, dersom annet ikke er bestemt”. At noe annet skulle være bestemt, må forstås som en henvisning til eventuelle lovbestemmelser³¹ som regulerer denne verdifastsettelsen. Også ulovfestede prinsipper om gevinstberegning må anses omfattet av ordlyden.³²

Når det gjelder fastsettelse av utgangsverdien, settes dette beløp til vederlaget for de innløste aksjer, mao. den betaling som aksjonæren mottok.

Når det gjelder fondsaksjer, dvs. aksjer som er ”utstedt uten innbetaling fra aksjonærene og finansiert med overføringer fra selskapets fonds til aksjekapital, jf. asl. og asal. kap. 10 III”³³, skal stamaksjens inngangsverdi fordeles forholdsmessig etter pålydende mellom stamaksjen og fondsaksjen, jf. sktl. § 10-32 (3).

Aksjeeiertilskudd kan ikke tas med ved beregningen av anskaffelsesverdien. Denne løsning er lagt til grunn av Finansdepartementet, og uttrykker at aksjeeiertilskudd som er ikke er erverv av aksjer eller kapitalforhøyelse, ”ikke skal anses som en del av anskaffelsesverdien på aksjene”.³⁴ Det avgjørende er tilskuddets virkelige karakter.

Etter svensk rett skiller man mellom betingede (”villkorat”) og utbetingede (”ovillkorat”) aksjeeiertilskudd. Forskjellen er ”att det vilkorliga tillskottet lämnas med

³¹ Selskapsskatteloven § 10-2, jf. sktl. § 19-2 (2). Se Zimmer (2001) s. 323-324

³² Sml. reglene om arv og gave. Se Zimmer (2001) s. 324

³³ Definisjon benyttet i Zimmer (2001) s. 324

³⁴ Utv. 1995 s. 483. Finansdepartementets holdning videreføres av Skattedirektoratet i BFU 11/02.

vilkor om en framtida återbetalning”. "... Bolagsrättslig ses återbetalningen som utdelning".³⁵ Derimot skal ubetingede aksjeeiertilskudd skatterettslig behandles som "anskaffningsvärde på aktierne hos givaren".³⁶ Finansdepartementet synes å gi uttrykk for at både betinget og ubetinget aksjeeiertilskudd i utgangspunktet anses som utbytte.³⁷

Særregler vedrørende utgifter til megler og lignende er regulert i sktl. § 10-33. Slike utgifter er fradragsberettiget ved realisasjon av aksjen, og er dermed aktiveringspliktige.

Hvorvidt slike utgifter legges til i inngangsverdi eller trekkes fra i utgangsverdi i forbindelse med gevinstberegningen, eller om man anser slike utgifter som et eget fradrag uavhengig av gevinstberegningen, er i all hovedsak uten betydning. Skattesatsen for gevinst og annen kapitalinntekt er den samme, dvs. 28%.

Utgifter til gjennomføring av "due diligence", dvs. utgifter i forbindelse med analyse og innsamling av finansiell og juridisk informasjon forut for aksjeerverv, kan regnes som en del av inngangsverdien.³⁸ Denne løsningen er imidlertid noe omstridt i praksis, og må derfor sies å være uavklart.

Inngangsverdien på aksjer i norske selskaper, jf. sktl. § 10-30 (1) 1. punktum "hjemmehørende i Norge", må reguleres med RISK i aksjonærens eiertid.

Beregningen av RISK-reguleringen reguleres av sktl. § 10-34 (2) 2. punktum.

Utgangspunktet er selskapets skattepliktige inntekt for det aktuelle år. Forutsetningsvis følger det av bestemmelsen at det er tale om alminnelig inntekt.

Hvor det er tale om aksjeutbytte som selskapet mottar, vil dette innebære skatteplikt og dermed påvirke beregningsgrunnlaget for RISK. Vilkårene for godtgjørelse vil imidlertid som regel være oppfylt, slik at utbytte blir uten beskatning. Likevel vil godtgjørelsen kun utgjøre fradrag i skatt, og det avgjørende er skattepliktig inntekt etter RISK-reglene.³⁹

³⁵ BFU 11/02

³⁶ BFU 11/02

³⁷ Utv. 1995 s. 468

³⁸ Jf. Lignings-ABC 2003 s. 597-598 og Gjems-Onstad (2001) s. 597-598

³⁹ Ot. prp. nr. 35 (1990-1991) s. 207-208

Til fradrag fra selskapets skattepliktige inntekt kommer avsatt utbytte, utlignet skatt på selskapets alminnelige inntekt og refusjon etter sktl. § 16-50.

I forbindelse med kapitalnedsettelse kan utbyttebeløpet avvike mellom det avsatte i finansregnskapet og den besluttede utdeling. Dette avviket vil kunne skje hvor det blir besluttet ekstra utbytteutdeling etter at årsregnskapet er avsluttet. I den forbindelse bestemmer sktl. § 10-34 (2) 3. punktum at slik utdeling vil påvirke RISK-reguleringen året etter det avsatte utbytte, mao. det år den ekstra utbyttebetaling besluttes.

I forbindelse med innløsning av enkeltaksje kan det tenkes at det foretas et tingsuttak som vederlag. Dersom denne utdeling medfører uttaksbeskatning i selskapet etter sktl. § 5-2, vil RISK-reglene komme til anvendelse.

Tidspunktet for RISK-regulering bestemmes av sktl. § 10-34 (3) 2. punktum, og skal skje året etter det inntektsår som reguleringen knytter seg til. Dette innebærer at disposisjoner foretatt i inntektsåret, som for eksempel realisasjon av aksjer, ikke blir RISK-regulert. Beregningen finner sted i forhold til selskapets aksjer under ett, for deretter å bli fordelt på aksjene etter pålydende, jf. sktl. § 10-34 (3) 1. punktum.

Innløsningen av enkeltaksjer innebærer realisasjon og gevinstbeskatning for aksjonæren. Kapitalnedsettelse medfører ikke forhåndligning av selskapet, noe som innebærer at aksjene ikke blir RISK-regulert i perioden fra årsskiftet til innløsningstidspunktet. Aksjonærer som er gjenværende ved neste årsskifte, vil tilordnes RISK-beløpet som den utløste aksjonærer skulle ha vært tilordnet. Bakgrunnen for dette er at man ved gevinstberegningen for den utløste aksjonær, ikke tar hensyn til endringer i selskapets skattlagte kapital etter årsskifte.

RISK-beløpet kan bli negativt. Dette vil forekomme dersom summen av fradragene, mao. avsatt og utdelt utbytte, skatter og refusjonsbeløp, er større enn selskapets skattepliktige inntekt. Særlig vil dette kunne forekomme dersom det er tale om utbytteutdeling av tidligere års overskudd. Negative RISK-beløp kommer til fradrag i

inngangsverdien ved aksjegevinstberegningen. Dette innebærer at det dermed ”ikke vil være lønnsomt å ”tømme” selskapet via utbytteregele og så selge aksjene.”⁴⁰

FIFU-prinsippet etter sktl. § 10-36 er oppstilt for å avhjelpe spørsmål vedrørende hvilke aksjer som skal anses realisert først, og har betydning for verdsettelsen av inngangs- og utgangsverdi i forbindelse med gevinstberegningen. Prinsippet står for ”først inn – først ut”.

Sktl. § 10-36 (1) bestemmer at den aksje som er ervervet først, anses realisert først. Når det gjelder fondsaksje, vil det avgjørende tidspunkt være da selskapet besluttet fondsemissjon.⁴¹

Dersom ervervstidspunktet for aksjen er uklart, reguleres spørsmålet av sktl. § 10-36 (3). Inngangsverdien vil da avgjøre rekkefølgen for ervervstidspunkt. Når det gjelder bestemmelsens bruk av ”inngangsverdi”, synes det uklart om det her er tale om anskaffelsesverdien alene eller anskaffelsesverdien med etterfølgende RISK-regulering. Frederik Zimmer synes å legge til grunn at regelen oppstiller ervervstidspunktet som det avgjørende.⁴²

Sktl. § 10-36 (2) gir en overgangsregel for aksjer anskaffet før 1. januar 1992.

⁴⁰ Zimmer (2001) s. 336

⁴¹ Utv. 1994 s. 549

⁴² Zimmer (2001) s. 341-342 og Gjems-Onstad (2001) s. 599

6.4 Korreksjonsinntekt

Sktl. § 10-5 (3) oppstiller krav til de tilfelle hvor underdekning skal føre til beregning av korreksjonsinntekt. Bestemmelsen må anses uttømmende, slik at andre tilfeller som innebærer underdekning, for eksempel driftsunderskudd, ikke vil rammes av bestemmelsen om korreksjonsinntekt.

Tilfellene som omfattes er avsatt utbytte, konsernbidrag som er større enn selskapets alminnelige inntekt, og utdeling av utbytte som overstiger fjorårets avsatte utbytte eller utdeling som overstiger aksjens andel av innbetalt aksjekapital. Sistnevnte kan skje hvor det er tale om innløsning av enkeltaksje etter § 10-37 (2).

Henvisningen til § 10-11 i sktl. § 10-5 (3) litra c medfører at tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital eller overkurs, ikke vil omfattes av korreksjonsskatt.

Sktl. § 10-5 (3) litra c omfatter innløsning av enkeltaksje, dersom ”det er utdelt mer enn aksjens forholdsmessige del av innbetalt aksjekapital ved nedsettelse av aksjekapitalen”. Korreksjonsskatt vil derfor kunne forekomme også i disse tilfellene.

Innløsning av enkeltaksje er å regne som realisasjon og skal derfor gevinstbeskattes. Reglene om korreksjonsinntekt har likevel tatt høyde for de tilfelle hvor det er tale om en overføring av ubeskattet kapital til aksjonær i forbindelse med innløsning av enkeltaksjer. I disse tilfellene skal korreksjonsskatt beregnes på selskapet, da man anser inntekten for å være ”innvunnet for selskapet når den utdeles videre til aksjonærene.”⁴³

Sktl. § 10-5 (2) jf. § 10-5 (3) oppstiller krav til underdekning, som forekommer dersom ”selskapets egenkapital i henhold til balansen i årsoppgjøret” er mindre enn summen av innbetalt aksjekapital inkludert overkurs, tilbakeføringsfond⁴⁴ og ”beregnet egenkapitalandel av netto positive midlertidige forskjeller”.

Selskapets egenkapital finner man i årsoppgjøret, se rskl. § 6-2 C.

⁴³ Ot. prp. nr. 82 (1993-1994) s. 11

⁴⁴ Dette har mindre praktisk betydning, da tilbakeføringsfond må ses i sammenheng med overgangsreglene i forbindelse med reformen av 1992.

Selskapets innbetalte aksjekapital, inkludert overkurs, er i utgangspunktet gitt. I følge forarbeidene⁴⁵ er det kun tale om innbetalt aksjekapital som skal innbefattes, derfor vil denne verdi være vanskeligere å fastslå, særlig hvor det er tale om fondsemissjon, fusjon, fisjon osv. Dersom det har skjedd en nedsettelse av aksjekapital, vil det relevante være verdien etter nedsettelsen.⁴⁶

Bakgrunnen for innføring av korreksjonsinntekt er å unngå dobbeltbeskatning av selskapets inntekt. Gjennom et godtgjørelsessystem, jf. sktl. § 10-12, forhindrer man dobbeltbeskatning på aksjonærnivå.

Regnskapsreformen innførte adgang til å resultatføre latent skatt som er en direkte følge av skattemessige periodiseringsregler, mao. "utsatt skatt-modellen". Denne adgangen gjenspeiles i rskl. § 6-1 nr. 24 og 28. Fri egenkapital som kan utdeles som utbytte, er derfor differansen mellom skatte- og regnskapsstørrelser (mao. de positive midlertidige forskjeller), minus latent skatt av denne differansen. Bestemmelsen må derfor forstås slik at innvinning og periodisering skal skje på grunn av utbytteutdelingen på det tidligere tidspunkt.⁴⁷

Korreksjonsinntekten periodiseres etter registreringen i Foretaksregisteret når kreditorfristen har utløpt, jf. asl. § 12-6 nr. 1 og 4.⁴⁸

⁴⁵ Ot. prp. nr. 82 (1993-1994) s. 12

⁴⁶ Kildal (2000) s. 28-29 (Zimmer (2001) s. 305)

⁴⁷ Ot. prp. nr. 82 (1993-1994) s. 8-9

⁴⁸ Gjems-Onstad (2001) s. 583

6.5 Unntak fra realisasjon

6.5.1 Nærmere om innløsning av aksjer uten endring av eierandel

Denne fremgangsmåten kan ligne mye på utbytteutdeling, da man foretar en utdeling fra selskapet uten at eierinteressene endres. Problemstillingen er derfor om aksjonærene skal ilegges skatt etter utbyttereglene, eller om gevinstbeskatning i forbindelse med realisasjon kommer til anvendelse.

Sktl. § 10-11 (2) 2. punktum gir unntak fra utbyttereglene ved kapitalnedsettelse i forbindelse med innløsning av enkeltaksje. Verken ordlyden eller forarbeidene til bestemmelsen oppstiller et krav til endring av eierandel.

Finansdepartementet har i en uttalelse gitt uttrykk for at utbyttereglene ikke kommer til anvendelse i dette tilfelle.⁴⁹

I forarbeidene uttales det at kapitalnedsettelse med reduksjon av pålydende ”har svært lite til felles med realisasjon, blant annet fordi aksjonæren ikke vil få endret sin eierandel i selskapet ved transaksjonen”.⁵⁰ Videre sies følgende i forarbeidene: ”Utbetaling i forbindelse med nedskrivning av aksjenes pålydende skal etter forslaget medføre en endring i inngangsverdien ... Dersom det som utbetales ikke faller inn under størrelsen ”innbetalt aksjekapital” ... skal utdelingen beskattes som utbytte”. ”Innløsning av aksje etter reglene om kapitalnedsettelse i aksjeloven § 6-1 tredje ledd og innløsning etter aksjeloven § 13-3 annet ledd⁵¹ omfattes av de alminnelige regler om realisasjon, og gevinstberegningen vil følge de alminnelige reglene.”⁵²

⁴⁹ Utv. 1993 s. 213

⁵⁰ Ot. prp. nr. 35 (1990-1991) s. 216

⁵¹ Henholdsvis gjeldende asl. § 12-1 (2) og § 16-19 (2)

⁵² Ot. prp. nr. 35 (1990-1991) s. 216

6.5.2 Beskatning

Sktl. § 10-37 (2) oppstiller ikke noe krav til endring av eierandel. Forarbeidene uttrykker at dette skal løses etter de alminnelige regler om realisasjon og gevinstberegning.⁵³

Dersom man tenker seg et tilbakebetalingsbeløp som er av samme størrelse som aksjens andel av selskapets reelle nettoverdier, vil verdiene som utbetales være i samsvar med endring av gjenværende aksjers pålydende. Inngangsverdi og utgangsverdi på aksjene vil i disse tilfellene være lik, noe som gjør at verken gevinst eller tap forekommer ved tilbakebetalingen. Etter mitt syn vil imidlertid ikke en slik utdelingen omfattes av realisasjonsbeskatning. Dette må innebære at den skattemessige behandling følger de regler som er utviklet i praksis, og som fremgår nedenfor.

Dersom det er tale om et tilbakebetalingsbeløp som er mindre enn aksjens andel av selskapets reelle nettoverdier, vil kapitalnedsettelsen innebære at gjenværende aksjer får en verdistigning. Dette har sin bakgrunn i at utbetalingen ikke representerer reell pålydende verdi, noe som gjør at verdier er i behold i selskapet. Tap som følger av gevinstberegningen vil derfor ikke være et reelt lidet tap som følge av innløsningen.⁵⁴

Denne konklusjon understøttes av Finansdepartementet, som uttaler; "At aksjonærene overfører verdier fra en aksje til en annen aksje i samme selskap, kan ikke gi grunnlag for tapsfradrag på den aksje som innløses."⁵⁵ Finansdepartementet gir også uttrykk for at tapsfradrag skal nektes, selv i de tilfelle hvor aksjens virkelige verdi på innløsningstidspunktet er lavere enn aksjonærens inngangsverdi. "Aksjonærene vil som nevnt uansett ikke ha realisert noe tap så lenge eierforholdene til selskapet ikke er blitt forandret etter transaksjonen".⁵⁶

Når det gjelder rettspraksis, anses Rt. 1998 s. 1425 "Troll Salmon" å gi en avklaring. I dommen var det tale om en kapitalnedsettelse til null og tegning av nye aksjer.

⁵³ Ot. prp. nr. 35 (1990-1991) s. 216

⁵⁴ Zimmer (2001) s. 403 legger til grunn at sktl. § 13-1 kan avskjære fradragsrett for slikt tap. Etter mitt syn er realisasjonsbetraktninger mer nærliggende, dvs. en tolking av realisasjonsbegrepet.

⁵⁵ Utv. 1993 s. 213

⁵⁶ Utv. 1993 s. 213

Høyesterett ga ikke medhold i at det i dette tilfelle forelå fradrag rett for tap. Realisasjon ble ikke ansett å foreligge. Avgjørende for dette utfallet var at aksjonærene ikke ble ansett å ha oppgitt økonomiske eller organisatoriske rettigheter i selskapet.

Nevnte dom anses ikke å ha avgjort problematikken vedrørende om gevinst må inntektsføres. Finansdepartementet har i denne sammenheng avgitt noen uttalelser.⁵⁷ Det slås her fast at innløsning av enkeltaksje er realisasjon, og at det kun er tale om tapsfradrag som er nektet. I en annen uttalelse kommer Finansdepartementet til at sktl. § 10-36 skal anvendes ved forholdsmessig innløsning av enkeltaksjer. Forutsetningsvis må denne uttalelsen bety at gevinst i slike tilfelle er skattepliktig.⁵⁸

I denne sammenheng har Finansdepartementet bidratt med å klargjøre løsningen gjennom sin uttalelse av 2001.⁵⁹ Dersom selskapet kjøper eller innløser aksjer, hvoretter aksjonærenes eierandeler er uforandret, antas det at verken tapfradrag eller gevinstbeskatning kommer på tale. Tap eller gevinst må føre til en opp- eller nedregulering av de resterende aksjers kostpris.

Argumentasjonen i Finansdepartementets uttalelse om selskapets egne aksjer må kunne gis betydning i denne sammenheng, da kapitaltransaksjonene har betydelige likhetstrekk. Dette taler for en likeartet skattemessige behandling.

Erverv av slike aksjer medfører en tilbakebetaling av aksjekapital til aksjonærene, uten at selskapet tilføres verdier.

Aksjeloven av 1997 §§ 9-2 flg. åpner for at selskap kan erverve egne aksjer. Kravet om at vederlaget for aksjene må ligge innenfor selskapets frie egenkapital, rettferdiggjorde endringen av holdning på dette området. Forarbeidene uttaler:

”(…) så lenge kreditorene må finne seg i at fri egenkapital kan utbetales til aksjeeierne som utbytte, jf § 8-1, burde det ikke være noe i veien for at dette beløpet i stedet brukes til å erverve egne aksjer, se Ot.prp.nr.36 (1993-1994) Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) s. 109”.⁶⁰

⁵⁷ Utv. 1997 s. 404 og upublisert uttalelse av 16.01.1998

⁵⁸ Jf. Zimmer (2001) s. 404

⁵⁹ Brev av 08.08.2001 fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet

⁶⁰ Ot. prp. nr. 65 (1998-1999) 6.3 Departementets vurdering

Utgangspunktet etter sktl. § 10-37 (2) er at innløsning av enkeltaksje anses som realisasjon. Imidlertid må innløsning eller sletting av selskapets egne aksjer betraktes annerledes, da det ikke vil være tale om en overføring av aksjene, og det vil ikke foreligge noe vederlagskrav. På bakgrunn av dette anser departementet at det ikke foreligger skattemessig realisasjon etter sktl. § 10-31 jf. § 10-37.

I forbindelse med selskapets erverv av egne aksjer fra aksjonærene, skal slik overdragelse regnes som realisasjon av aksjene hos aksjonærene etter sktl. § 9-2 (1) litra a. Finansdepartementet uttaler at "aksjene selskapsrettslig ikke anses bortfalt ved selskapets erverv".⁶¹ I finansregnskapet vil denne overdragelsen regnes som en egenkapitaltransaksjon, men departementet legger ikke vekt på dette momentet.

Unntak fra denne regelen oppstilles hvor selskapet "kjøper eller innløser aksjer slik at aksjonærenes eierandel reelt sett forblir uendret". I disse tilfellene vil aksjonærene ikke kunne kreve fradrag for tap, da tap ikke anses lidt. Symmetriprinsippet medfører at heller ikke gevinstbeskatning blir aktuelt.

I følge en uttalelse fra departementet fra 1993 skal tap eller gevinst "inngå i en opp- eller nedregulering av kostprisen for de gjenværende aksjene".⁶² Tap og gevinst vil i denne sammenheng komme i betraktning ved taps- og gevinstberegningen ved en senere realisasjon av de gjenværende aksjer.

Skattedirektoratet har imidlertid i bindende forhåndsuttalelse fra 2002⁶³ ikke fulgt opp denne løsningen. Et morselskap foretok en kapitalnedsettelse ved innløsning av enkeltaksjer i et dansk datterselskap. Direktoratet kom til at tilbakebetaling utover den innbetalte aksjekapital og overkurs var å anse som utbytte. Uttalelsen finner støtte i "Kronos"-dommen, noe som kan tyde på at det er gjennomskjæringssynspunkter som ligger til grunn for dette standpunkt. Uttalelsen bør derfor ikke tillegges betydning i denne sammenheng.

⁶¹ Brev av 08.08.2001 fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet

⁶² Utv. 1993 s. 231

⁶³ BFU 58/02

6.5.3 Nærmere om kapitalnedsettelse av aksjekapitalen til null

Utgangspunktet er at realisasjon ikke forutsetter eierskifte. Det er alminnelig antatt at også endelig verditap er realisasjon. Problemstillingen blir dermed om aksjer kan anses realisert hvor aksjeverdien reelt er tapt uten at selskapet likvideres. Selskapet kan for eksempel tenkes refinansiert.

Ved innløsning av enkeltaksjer bestemmer sktl. § 10-37 (2) at aksjene anses realisert. Spørsmålet er hvorvidt ordlyden i nevnte bestemmelse omfatter innløsning av samtlige aksjer, eller om ordlyden må begrenses til innløsning av noen aksjer. Frederik Zimmer synes ikke å legge noen begrensning på bestemmelsens anvendelsesområde, jf.

”Formentlig kan det ikke innfortolkes en begrensning som nevnt.”⁶⁴

Hvor det er tale om en kapitalnedsettelse ved reduksjon av aksjenes pålydende til null, og hvor aksjekapitalen reelt sett er tapt, må aksjene anses som realisert, se for eksempel Skattelovkommentaren 1997/98 s. 1039. Dette utgangspunktet medfører riktighet dersom refinansieringen ses i sammenheng med ny kapital fra nye eiere. At realisasjonsvilkåret i slike tilfelle er oppfylt, kan det neppe være tvil om. Det vil da være reelle endringer i forhold til eierinteressene.

Derimot vanskeliggjøres situasjonen dersom det er tale om tidligere eieres refinansiering, helt eller delvis. Spørsmålet som oppstår er om de tidligere aksjonærs eierinteresse er endelig realisert.

Dette spørsmål anses løst i Rt. 1998 s. 1425 ”Troll Salmon”. Høyesterett konkluderte i dette tilfelle med at aksjonærer som beholder sin eierposisjon ved en kapitalutvidelse etter en slik kapitalnedsettelse, ikke innrømmes fradrag for tap ved realisasjon.

Dommen slår også fast at inngangsverdi på innløste aksjer følger de nye aksjene, hvor tapsfradrag nektes. Aksjonæren vil ha ”krav på en oppregulering av inngangsverdien på de gjenværende aksjene”.⁶⁵ Oppreguleringen skal settes til de innløste aksjers inngangsverdi minus vederlaget for de innløste aksjer. Avgjørelsen gir neppe noen

⁶⁴ Zimmer (2001) s. 405

⁶⁵ Jf. også Lignings-ABC 2003 s. 16

holdepunkter i forhold til om gevinst skal inntektsføres, da spørsmålet var om tapet var endelig.

Dersom aksjer skulle ha negativ inngangsverdi, kan en slik kapitalnedsettelse innebære enn skattepliktig gevinst for aksjonæren. (Inngangsverdi (<0) vil da være lavere enn utgangsverdien (0), noe som medfører en gevinst.) Slik gevinst kan vanskelig antas å være skattepliktig i henhold til Finansdepartementets uttalelse i 2001.⁶⁶

Symmetriprinsippet tilsier at gevinstbeskatning ikke skal forekomme.⁶⁷ Ole Gjems-Onstad hevder imidlertid at slik symmetri ikke foreligger for gevinst og tap. Ved innløsning av enkeltaksjer utløses gevinstbeskatning, selv om eierandelen forblir uendret.⁶⁸ Spørsmålet må sies å være uavklart i praksis, men Finansdepartementets uttalelse fra 2001 må tillegges betydelig vekt.

6.5.4 Beskatning

I tilfeller hvor det er tale om å foreta kapitalnedsettelse av aksjekapitalen til null, vil tap eller gevinst som nevnt ”inngå i en opp- eller nedregulering av kostprisen for de gjenværende aksjene”.⁶⁹ Tap eller gevinst vil innvirke på beskatningen i forbindelse med realisasjon av resterende aksjer.

Dersom selskapets aksjekapital er reelt tapt, vil også aksjene være verdiløse. Vil det da være mulig å få tapsfradrag ved eventuelt salg av aksjene for et ubetydelig eller lite beløp, forut for en kapitalnedsettelse?

Finansdepartementet har i en uttalelse uttrykt at en slik disposisjon som hovedregel anses som en realisasjon. Departementet forutsetter at disposisjonen ellers oppfyller kravet til at eierinteresser er overført til ny eier på markedsvilkår.⁷⁰ I disse tilfellene vil man måtte følge de alminnelige regler om tapsfradrag og gevinstbeskatning.

⁶⁶ Brev av 08.08.2001 fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet

⁶⁷ Se Ot. prp. nr. 19 (1994-1995) s. 27

⁶⁸ Gjems-Onstad (2001) s. 671. Det kan synes som om Gjems-Onstad hevder at praksis blander kontinuitets- og realisasjonssynspunkt i forhold til dette spørsmålet.

⁶⁹ Utv. 1993 s. 231

⁷⁰ Zimmer (2001) s. 407 henviser til upublisert uttalelse av 22. desember 1992 angående aksjekapitalnedsettelse i DnB.

7 Kapitalnedsettelse ved reduksjon av aksjenes pålydende

7.1 Generelt

Nedsettelse med tilbakebetaling vil enten være tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital eller fondsemittert aksjekapital, jf. sktl. § 10-11 (2) og (4), i tillegg til eventuell utdeling utover nedsettelsesbeløpet.

Innbetalt aksjekapital regnes som innskudd fra aksjonærer, som ved tilbakebetaling ikke er underlagt beskatning, jf. sktl. § 10-11 (2) 2. punktum. Slik tilbakebetaling faller inn under sktl. § 10-35. Dersom det er tale om tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital eller overkurs, vil dette ikke få skattemessige konsekvenser på tilbakebetalingstidspunktet. Tilbakebetalingen vil først bli tillagt betydning ved en senere realisasjon av aksjene.

Derimot vil utdeling utover slik innbetalt aksjekapital, regnes som utbytte, jf. sktl. § 10-11 (2) 1. punktum ”enhver utdeling som innebærer en vederlagsfri overføring av verdier fra selskap til aksjonær”. Denne tilbakebetalingen vil dermed falle inn under utbyttereglerne, herunder blant annet reglene om godtgjørelse i sktl. §§ 10-12 og 10-13.

Hva som skal regnes som innbetalt aksjekapital og overkurs, må vurderes ut i fra skatterettslige regler og hensyn.

7.2 Avgrensninger

7.2.1 Innbetalt aksjekapital og overkurs

Som allerede nevnt, oppstår skattemessige spørsmål i forbindelse med aksjekapitalnedsettelse med tilbakebetaling.

I første omgang må det oppstilles skille mellom tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital, og tilbakebetaling av annen aksjekapital. Den innbetalte aksjekapital regnes som innskudd fra aksjonær, som er unntatt utbyttebeskatning etter sktl. § 10-11 (2) 2. punktum. I § 10-11 (4) oppstiller at innbetalt aksjekapital ikke vil foreligge dersom det er foretatt en kapitalforhøyelse uten nytegning av aksjer, eller aksjer er tilskrevet. Dette unntaket må ses i sammenheng med at slik aksjekapital i

utgangspunktet har sitt opphav fra aksjonær(er), og anses derfor ikke som utdeling av verdier skapt i selskapet. Aksjonærbidrag skal imidlertid ikke regnes som innbetalt aksjekapital, jf. sktl. § 10-24 (2).

Heller ikke tilbakebetaling av innbetalt overkurs er underlagt utbyttebeskatning. Kapitalnedsettelse av overkurs følger asl. § 3-2 (2) nr. 4, så fremt reglene om kapitalnedsettelse i asl. kapittel. 12 er fulgt. Skattedirektoratet har i bindende forhåndsuttalelse av 2002 uttalt at ”aksjeloven § 12-2 annet ledd, jf. § 8-1 første ledd, ikke kommer til anvendelse ved slik disponering av midler”.⁷¹ Uttalelsen refererer seg til anvendelse av midler i overkursfond til aksjonærutdelinger og til overføring til annen egenkapital i henhold til asl. § 3-2 (2) nr. 4. Det er i praksis antatt at henvisningen til asl. kapittel 12 gjelder den formelle fremgangsmåten som loven oppstiller. Bruken av overkursfondet må imidlertid skje i henhold til asl. § 3-4 om forsvarlig egenkapital.⁷²

Slik tilbakebetaling følger sktl. § 10-35, som bestemmer at aksjenes inngangsverdi reduseres som følge av denne tilbakebetalingen. Inngangsverdien reduseres fra tilbakebetalingstidspunktet.

Bakgrunnen for dette unntak fra utbyttebeskatning, følger av asl. §§ 2-3 (1) nr. 3 og 2-12 (1) (sml. asl. §§ 10-1 (2) nr. 3 og 10-12 (4)). Disse bestemmelsene regulerer adgangen til å kreve overkurs av tegnerne i forbindelse med emisjon av aksjer mot innbetaling. Tilsvarende synspunkter må legges til grunn også her, med hensyn til at disse verdier er tilført av andre enn selskapet.

Spørsmål vedrørende verdsettelsen av den innbetalte aksjekapital og overkurs kan oppstå hvor det er tale naturalinnskudd. Verdien som skytes inn i selskapet må ta hensyn til avskrivninger og inngangsverdier. Asl. § 2-6 regulerer krav til redegjørelse for verdsettelsen. Ved naturalinnskudd i aksjeselskap vil skattemessig verdi i selskapet (selskapets inngangsverdi) ikke alltid samsvare med aksjonærens utgangsverdi. Aksjonærens utgangsverdi vil avhenge av de utstedte aksjenes verdi. I rettspraksis har det blitt lagt til grunn at ” verdien av innskuddet - den avtalte verdi hvor denne er reell

⁷¹ BFU 74/02. Uttalelsen henviser til uttalelse fra Justisdepartementets lovavdeling av 27. november 2002.

⁷² BFU 74/02

og ellers korrigert for virkelig omsetningsverdi - bør være avgjørende.⁷³ Rettspraksis har imidlertid ikke tatt stilling til om dette standpunkt gjelder innbetalt aksjekapital og overkurs i forhold til sktl. § 10-11 (2) 2. punktum. Ole-Gjems Onstad viser til at rettspraksis har stilt krav til ”formell registrering av aksjonærenes innskudd”⁷⁴, og at innbetalt kapital og overkurs trolig vil være det beløp som fremgår av generalforsamlingens beslutning.

7.2.2 Fondsemittert aksjekapital

Dette er aksjekapital som er forhøyet uten innskudd fra aksjonær, men ved overføring fra annen egenkapital. Avgrensningen mot slik kapital følger av sktl. § 10-11 (4) ”aksjer som er utstedt ved forhøyelse av aksjekapitalen uten nytegnning, og tilskrivning på aksjer.” I selskapsrettslig sammenheng er det tale om ”fondsemisjon”, jf. asl. § 10-20.

Utdeling av fondsemittert aksjekapital skal i henhold til sktl. § 10-11 (4) jf. § 10-11 (2) anses som skattemessig utbytte.

I henhold til sktl. § 10-11 (5) anses fondsemittert aksjekapital tilbakebetalt før innbetalt aksjekapital. Dette innebærer at kapitalnedsettelsen vil være å anse som skatterettslig utbytte, såfremt det er fondsemittert aksjekapital i selskapet.

7.2.3 Nedsettelse av selskapets egne aksjer

Aksjeselskapet kan nedskrive egne aksjer, jf. asl. § 12-1 (1) nr. 2.⁷⁵ Finansdepartementet har i denne sammenheng ansett at innbetalt aksjekapital og overkurs må reduseres tilsvarende i forhold til utbyttereglerne i sktl. § 10-11 (2). Slik innbetalt aksjekapital og overkurs kan forutsetningsvis senere oppskrives uten innbetaling.⁷⁶

Dersom nedsettelsen gjelder eksisterende aksjer, og ikke egne aksjer som bortfaller, vil innbetalt aksjekapital og overkurs ikke reduseres tilsvarende. Dette gjelder under

⁷³ Rt. 1995 s. 1674 ”Viking Supply”

⁷⁴ Gjems-Onstad (2001) s. 475

⁷⁵ Ot. prp. nr. 23 (1996-1997) s. 164

⁷⁶ Utv. 1979 s. 609

forutsetning av at utdeling ikke skjer i forbindelse med nedsettelsen. Skulle det være tale om en utdeling må inngangsverdien nedreguleres etter sktl. § 10-35.

For en nærmere redegjørelse på dette punkt vises det til Ole Gjems-Onstad.⁷⁷

7.2.4 Nedsettelse for tap

Utgangspunktet her er Rt. 1949 s. 296 "Virik". Dersom nedsettelsen gjelder dekning av tap etter asl. § 12-1 (1) nr. 1 med innbetalt aksjekapital, vil tilsvarende beløp kunne tilbakebetales til aksjonærene uten beskatning. Dette utgangspunkt begrenses imidlertid av at det kun er tale om innbetalt aksjekapital som er nedskrevet, og gjelder bare aksjonær(er) som hadde aksjer i forbindelse med nedsettelsen til dekning av tap.

Dersom aksjene i mellomtiden er bortfalt vil tilsvarende andel av den innbetalte aksjekapital bli ansett tapt som skatteposisjon. Likevel må man her se hen til rettspraksis, som har uttrykt at aksjonærforhold må vurderes i sin helhet.⁷⁸

Dersom lån fra aksjonær til selskapet konverteres til aksjekapital med etterfølgende kapitalnedsettelse, kan Rt. 1949 s. 296 "Virik" gis analogisk anvendelse på slike tilfeller?

Førstvoterende uttaler: "Så lenge loven selv ikke gir uttrykk for noe annet, forekommer det meg rimelig å anta at det har vært meningen å gi samme regel for tilbakebetaling av aksjekapital som den som gjelder for tilbakebetaling av kapitalinnskudd for øvrig". Denne uttalelsen antyder at tilbakebetalingen ikke kan anses som skattemessig utbytte, men tilfaller den innbetalte aksjekapital som kan tilbakebetales uten beskatning.

Rettspraksis er imidlertid splittet i løsningen av denne problemstillingen.⁷⁹

⁷⁷ Gjems-Onstad (2001) s. 476. Mye tyder på at Finansdepartementets uttalelser strider med etterfølgende Høyesterettspraksis, sml. bl.a. Utv. 1979 s. 609, Rt. 1998 s. 1425 "Troll Salmon" og Rt. 2001 s. 170 "Espeland".

⁷⁸ Bl.a. Rt. 1998 s. 1425 "Troll Salmon" og Rt. 2001 s. 170 "Espeland"

⁷⁹ Bl.a. Rt. 1938 s. 825 uttrykker motsatt løsning.

I en bindende forhåndsuttalelse av 9. februar 2004⁸⁰ la Skattedirektoratet avgjørende vekt på at ”kreditor ikke får noen av de vesentligste kjennetegn ved innskutt eierkapital og at kapitalen er endelig ettergitt fra kreditor”. Videre innebærer dette at ”det ettergitt beløp ikke kan klassifiseres som innskutt eierkapital, men at disposisjonen må anses som en gjeldsettergivelse”. Saksforholdet var at morselskap A hadde en fordring på selskap D. Denne fordringen ble ettergitt i form av en skriftlig erklæring. Ettergivelsen ble gitt uten forbehold eller betingelser. Selskap A fraskrev seg også rådighet over den ettergitte kapital. Slik ettergivelsen fremstår ville ikke Skattedirektoratet anse dette som innbetalt aksjekapital.

På bakgrunn av denne uttalelsen kan det tyde på at resultatet ville vært annerledes, dersom ettergivelsen innebar ”de vesentligste kjennetegn ved innskutt eierkapital” og at kapitalen ikke var ”endelig ettergitt”. Dette må forstås slik at forbehold eller betingelser vedrørende rådighet, vil kunne være momenter som tillegges betydning i forbindelse med klassifisering av innbetalt aksjekapital.

Problemstillingen er ikke endelig avklart i praksis, noe som fremgår av juridisk teori.⁸¹ Likevel synes Frederik Zimmer å legge betydelig vekt på en uttalelse fra Finansdepartementet av 8. mars 1995⁸², slik at tilbakebetaling av slike aksjeeiertilskudd i utgangspunktet regnes som utbytte. I selskapsrettslig sammenheng synes Mads Henry Andenæs å komme til samme resultat. Andenæs hevder at ”tilbakebetaling av slike aksjonært tilskudd må betraktes som utbytte”⁸³, uansett om tilskuddene ble ytet med tilbakebetalingsplikt.

⁸⁰ BFU 4/04. Saken gjelder NOKUS-selskaper, men er inntatt i denne sammenheng for å belyse eventuelle momenter som må kunne tillegges betydning i forbindelse med aksjeeiertilskudd i egenskap av gjeldsettergivelse.

⁸¹ Gjems-Onstad (2001) s. 477 og Zimmer (2001) s. 286

⁸² Utv. 1995 s. 483

⁸³ Andenæs (1998) s. 332

7.2.5 Aksjeeiertilskudd og andre egenkapitaltilskudd til utenlandske selskaper

Problemstillingen her er om tilbakebetaling av tilskudd til utenlandske selskaper skal regnes som utbytte eller om tilbakebetalingen skal regnes som tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital og overkurs.

I denne forbindelse har Finansdepartementet avgitt flere uttalelser.⁸⁴

Finansdepartementet har uttrykt at "innbetalt aksjekapital, herunder overkurs" må betraktes etter selskapsrettslige regler i det tilbakebetalende selskaps hjemland. Dette utgangspunkt må modifiseres til å gjelde formell eierkapital. Modifikasjonen følger av at rettspraksis på dette området har oppstilt krav til at sktl. § 10-11 (2) 2. punktum gjelder "eierkapital med en viss formell status."⁸⁵

I bindende forhåndsuttalelse av 21. mars 2002⁸⁶ kom Skattedirektoratet til at tilbakebetaling av betinget aksjeeiertilskudd var å betrakte som utbytte.

Et norsk morselskap var eneeier av to svenske datterselskaper. I det ene datterselskapet var aksjekapitalen forhøyd, hvorav denne forhøyelsen bestod av et betinget aksjeeiertilskudd fra morselskapet. Avgjørende for Skattedirektoratet var å vurdere "den aktuelle kapitaltilførsels virkelige karakter" og dermed om aksjeeiertilskuddet skulle anses som et lån eller ikke.

Skattedirektoratet fant at det ikke forelå avtale om renter eller tilbakebetaling. Formålet med aksjeeiertilskuddet fremstod som en løsning for å unngå at selskapets egenkapital gikk under minstekravet etter svensk lovgivning. Dersom egenkapitalen hadde gått under minstekravet måtte selskapet likvideres. Skattedirektoratet kom derfor til at tilbakebetaling av dette tilskuddet ikke kunne anses skatterettslig som tilbakebetaling av lån.

Videre bygger Skattedirektoratet på noen uttalelser fra Finansdepartementet.⁸⁷

At selskapet ikke er forpliktet til å tilbakebetale tilskuddet, innebærer at generalforsamlingen innehar beslutningskompetanse for en eventuell tilbakebetaling. Tilbakebetalingen blir da å anse som utbytte. Finansdepartementet uttaler videre at

⁸⁴ Almvik m. fl. (2000) s. 172-174 for oversikt over flere uttalelser av Finansdepartementet

⁸⁵ Utv. 1995 s. 468

⁸⁶ BFU 11/02

⁸⁷ Utv. 1995 s. 468 og Utv. 1995 s. 483

rettspraksis har vist stor varsomhet med å innrømme klassifisering som innbetalt aksjekapital. Et moment som oppstilles er ”tilbakebetaling av eierkapital med en viss formell status”. Andre momenter som nevnes er at aksjeeiertilskuddet gir ”økt eierandel i selskapet” og at tilskuddet blir ”formalisert til noen formell eierkapital i selskapet”.

Ett annet moment som Skattedirektoratet legger vekt på er om avtalen om tilskuddet er gjort på aksjonærnivå. At selskapet har forpliktet seg fremstår som et mulig relevant moment i vurderingen. Skattedirektoratet konkluderte dermed med at aksjeeiertilskuddet måtte anses som utbytte etter sktl. § 10-11 (1).

Rettsområdet synes noe uavklart, noe som gjør at det vil være vanskelig å oppstille en klar regel vedrørende slike aksjeeiertilskudd.

Derimot vil aksjonært tilskudd til utenlandske datterselskaper ofte innebære at tilbakebetalingen anses som tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital og overkurs. Finansdepartementet kan synes å legge til grunn en slik oppfatning både i forbindelse med betingete og ubetingete aksjonært tilskudd, beroende på tilfellet.⁸⁸

7.2.6 Uttak

I forbindelse med kapitalnedsettelsen kan det bli tale om å foreta en utdeling av eiendeler, da det ikke er påkrevd at selskapets utdeling består av penger. Slike tingsuttak kan medføre uttaksbeskatning for selskapet.

Regelen følger av sktl. § 5-2.

”Som skattepliktig inntekt anses fordel ved uttak til egen bruk og gaveoverføring – herunder også fra aksjeselskap og allmennaksjeselskap – av formuesgjenstand, vare eller tjeneste. ... Fordelen settes til det beløpet som ville ha blitt regnet som skattepliktig inntekt ved en gjennomføring av transaksjonen til omsetningsverdi, jf. kapittel 9.” (Bestemmelsens 1. og 4. punktum)

Denne bestemmelsen må forstås som svært streng for aksjeselskaper.⁸⁹ En vid adgang til bruk av uttaksregelen ville kunne innebære at skattepliktig inntekt ikke ble beskattet.

⁸⁸ Almvik m. fl. (2000) for oppsummering av Finansdepartementets uttalelser

⁸⁹ Zimmer (2001) s. 302

Formålet med bestemmelsen er å forhindre at selskapet foretar utdeling av eiendeler som ikke er beskattet hos selskapet.

Uttaksbestemmelsen gjelder alle uttak, selv om det er tale om avskrevne gjenstander, eller det er tale om enkeltgjenstander eller hele virksomheter. Dette omfatter også aksjer, rettigheter og goodwill. Eiendelens inngangsverdi må vurderes mot dens omsetningsverdi, og merverdi vil medføre beskatning. Slik gevinst vil kunne føres til gevinst- og tapskonto ved realisasjon av eiendelen.

Uttaksbestemmelsen gir imidlertid ikke selskapet rett til tapsfradrag, noe som i utgangspunktet strider med det skattemessige symmetriprinsipp. På bakgrunn av bestemmelsens plassering, ordlyd og forhistorie omfattes bare positive inntekter.⁹⁰ Tap i denne sammenheng vil oppstå når gjenstandens omsetningsverdi er mindre enn inngangsverdien på utdelingstidspunktet. Fradrag for tap etter sktl. § 6-2 (1) gjelder bare ved realisasjon. Uttak anses ikke som realisasjon, noe som også fremgår av ligningspraksis.⁹¹

Grensedragninger kan by på problemer, for eksempel kan uttak anses som skattemessig utbytte hos aksjonæren, slik at han vil kunne få godtgjørelse etter sktl. § 10-12.

7.3 Utbyttebeskatning

7.3.1 Hovedregel

Sktl. § 10-11 (1) angir at utbytte utdelt av aksjeselskap regnes som skattepliktig inntekt. I henhold til § 10-11 (2) 1. punktum skal ”enhver utdeling som innebærer en vederlagsfri overføring av verdier fra selskap til aksjonær”, regnes som skattemessig utbytte. Kapitalnedsettelse ved reduksjon av aksjenes pålydende anses som utbytte, så fremt utbetalingen ikke er tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital, jf. sktl. § 10-11 (2) 2. punktum. ”Dersom det utbetales mer enn nedsettelsen av innbetalt aksjekapital, vil det overskytende alltid være utbytte.”⁹²

⁹⁰ Zimmer (2001) s. 160

⁹¹ Lignings-ABC 2003 s. 1210

⁹² Lignings-ABC 2003 s. 24 og Utv. 1994 s. 291

7.3.2 Lovlighetskravet

Sktl. § 10-12 (2) 2. punktum oppstiller krav til at utbytte må være ”lovlig utdelt”.

I forbindelse med kapitalnedsettelse reguleres vilkårene i asl. kapittel 12.

Utgangspunktet er derfor at disse vilkårene må være oppfylt for at utdelingen skal anses lovlig i henhold til sktl. § 10-12 (2) 2. punktum. Generalforsamlingen innehar beslutningskompetansen. Derimot anses det mer tvilsomt om overskridelse av alle frister som asl. kapittel 12 oppstiller, skal oppfattes som en overtredelse av lovlighetskravet. I praksis må spørsmålet muligens vurderes i forhold til overtredelse av de materielle beløpsgrenser og de prosessuelle krav til fremgangsmåte.⁹³

I teorien kan det synes som at man skal falle tilbake på selskapsrettslige vurderinger for å endelig fastslå om lovlighetskravet er oppfylt. Ole Gjems-Onstad gir uttrykk for at Lignings-ABC 2000 s. 41⁹⁴ oppstiller en fortolkning som er i strid med forarbeidene til Skattereformen 1992. Lignings-ABC 2000 uttrykker at ”utbetaling hvor de formelle og/eller materielle krav til aksjeloven ikke er overholdt, gir utbytte ikke rett til godtgjørelse.” Fortolkningen som kommer til uttrykk i Lignings-ABC 2000 synes å være for streng. Gjems-Onstad hevder at ”det avgjørende kriterium må antagelig være om aksjonærene har et utbytte basert på så mangelfulle vedtak at det foreligger restitusjonsplikt etter asl/asal § 3-7.”⁹⁵

Gjems-Onstad uttrykker også at det ikke er ”avklart hvor langt formelle feil skal gi selskapet rett til tilbakesøking etter asl/asal § 3-7 (jf Ot prp nr 23 1996-97 s 135 og NOU 1996:3 s 149, sml Aarbakke m fl 1999 s. 166).”⁹⁶

Frederik Zimmer uttrykker at formodentlig ”foreligger det skattepliktig utbytte også om slik restitusjonsplikt i prinsippet foreligger, så lenge restitusjonskrav ikke er reist og sannsynligvis ikke vil bli reist.”⁹⁷ Som argumentasjon benytter Zimmer Høyesteretts avgjørelse i Rt. 1994 s. 1416 hvor to personer ble straffedømt for ikke å ha oppgitt

⁹³ Gjems-Onstad (2001) s. 490

⁹⁴ Tilsvarende Lignings-ABC 2003 s. 27

⁹⁵ Gjems-Onstad (2001) s. 498

⁹⁶ Gjems-Onstad (2001) s. 499

⁹⁷ Zimmer (2001) s. 276

ulovlig utdelt utbytte som inntekt. Det avgjørende ble om det var aktualisert tilbakebetalingsplikt ved inntektsårets utgang. Slikt grunnlag forelå ikke i denne saken.⁹⁸

Konsekvensen av at utdelt utbytte ikke anses lovlig vil være at aksjonæren ikke har rett til godtgjørelse.

Overtredelse av lovlighetskravet innebærer en tilbakesøkningsrett for selskapet. I utgangspunktet må tilbakesøkningsretten søkes i aksjeselskapslovgivningen og asl. § 3-7. Imidlertid har Finansdepartementet uttalt i forbindelse med skattefri fusjon og fisjon at ”reelle hensyn og formålsbetraktninger tilsier at det må legges til grunn et vesentlighetskriterium ved vurdering av om feilen innebærer at fusjonen eller fisjonen ikke oppfyller vilkårene til skattefri fusjon og fisjon i skatteloven kapittel 11”.⁹⁹

Begrunnelsen for denne uttalelsen er at de selskapsrettslige saksbehandlingsregler normalt ikke vil være begrunnet ut fra skatterettslige hensyn. Skatterettslig vil derfor brudd på slike saksbehandlingsregler ofte fremstå som mindre vesentlige. Departementet oppstiller imidlertid begrensning om at feilen ikke må være ”av en slik karakter at den kunne medført ugyldighet dersom den ble påberopt”.¹⁰⁰

Gode grunner tilsier en analogisk anvendelse av Finansdepartementets uttalelse på kapitalnedsettelsens område.

7.3.3 Periodisering

For periodisering av utdeling i forbindelse med kapitalnedsettelse utenfor virksomhet gjelder realisasjonsprinsippet i sktl. § 14-2. For regnskapspliktige fører regnskapsprinsippet i sktl. § 14-4 (2) til samme periodisering. Dette innebærer at en aksjonær må ha en ”ubetinget rett” til nedsettelsesbeløpet. Tidspunktet for beskatningen blir dermed når generalforsamlingens beslutning om kapitalnedsettelse er registrert i Foretaksregisteret, jf. asl. § 12-6 nr. 3 og 4.

⁹⁸ Rt. 1994 s. 1416

⁹⁹ Brev av 09.04.2003 fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet

¹⁰⁰ Brev av 09.04.2003 fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet

7.4 Godtgjølssystemet

Bakgrunnen for dette systemet i norsk skatterett er å hindre dobbeltbeskatning.

Aksjonæren gis full kreditt for utbytte som er beskattet av selskapet. Imidlertid er det ikke alle utbytteutdelinger som oppfyller godtgjørelse, og dermed oppstår det dobbeltbeskatning.

At kapitalnedsettelse omfattes av godtgjølssystemet følger av utbyttebegrepet i sktl. § 10-12 jf. § 10-11. Det skatterettslige utbytte må forstås som mer omfattende enn det selskapsrettslige utbyttebegrep. På bakgrunn av denne forståelsen omfattes nedsettelse av fondsemittert aksjekapital, så lenge slik utdeling oppfyller aksjelovens krav.

Godtgjørelse reguleres av sktl. § 10-12.

”(1) Med godtgjørelse menes mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) Skattyter som har alminnelig skatteplikt til Norge for mottatt utbytte, gis fradrag for godtgjørelse i utlignet skatt av alminnelig inntekt. Dette gjelder bare dersom det utdelende selskapet er skattepliktig til Norge for hele sitt overskudd, og utbyttet er lovlig utdelt fra selskapet. Utdeling fra obligasjonsfond gir ikke rett til fradrag for godtgjørelse.”

Sktl. § 10-12 gir ikke godtgjørelse for skatt på korreksjonsinntekt etter § 10-5. Dersom dette var tilfelle, ville korreksjonsskatten miste sin betydning. Denne beskatning skal forhindre at godtgjølssystemet innebærer en skattefrihet for utdeling av ubeskattet selskapskapital.

Utgangspunktet for at godtgjørelse skal være aktuelt, er at det utdelende selskap er skattepliktig til Norge og at denne skatteplikten omfatter det skattepliktige overskudd etter norske regler, jf. sktl. § 10-12 (2) 2. punktum. I tillegg er det som allerede nevnt under punkt 7.3.2, krav til at utbyttet er lovlig utdelt.

Etter sktl. § 10-12 (2) 1. punktum oppstilles det krav om at aksjonæren har ”alminnelig skatteplikt til Norge”. Finansdepartementet har uttalt at dette vilkåret må tolkes innskrenkende.¹⁰¹ Vilkåret må derfor forstås slik at dersom utenlandske selskap med

¹⁰¹ Utv. 1991 s. 1553

norsk filial som har begrenset skatteplikt til Norge etter sktl. § 2-3 (1) litra b, og denne skatteplikten omfattes av utbytteutdelingen, vil godtgjørelse måtte innrømmes.

For andre utenlandske aksjonærer vil kildeskattepliktig utbytte følge av sktl. § 10-13. Disse aksjonærer vil ikke omfattes av godtgjørelssystemet, og de må derfor betale kildeskatt med inntil 25 %, jf. sktl. § 10-13 jf. Stortingets skattevedtak for inntektsåret 2004 (heretter: ssv) § 3-5 4. ledd. Som følge av at godtgjørelse ikke innrømmes ved kildebeskatning, skal selskapet innbetale skatten og trekke denne fra, før utbytte kan utdeles. Det er verdt å nevne at det foreligger ulike skatteavtaler på dette området.

Godtgjørelse gir fradragsrett i aksjonærens samlede utlignede skatt på alminnelig inntekt. Skattyter har krav på godtgjørelse samme år som utbytte er skattepliktig. Denne løsning fremgår ikke klart av sktl. § 10-12 (2), men må anses å fremgå av lovens system. Frederik Zimmer antar at det samme må gjelde selv om utbytte først utbetales et senere år enn det år utbytte er besluttet.

Dersom slik godtgjørelse overstiger denne skatten, vil man få en negativ godtgjørelse. Det gis fremførbar fradragsrett for slik godtgjørelse i senere inntektsår, jf. sktl. § 10-12 (4) jf. § 14-6. Denne fremføringsretten gjelder i inntil 10 år etter utbytte- og godtgjørelsesåret.

I forbindelse med nedsettelse av aksjekapital er det viktig at fondsemittert aksjekapital alltid anses å være nedskrevet og utbetalt før innbetalt aksjekapital, jf. sktl. § 10-11 (5) sml. § 10-11 (2) 2. punktum. Dette innebærer at slik nedskrivning anses som skattepliktig utbytte inntil all fondsemittert aksjekapital er nedskrevet.

7.5 Korreksjonsinntekt

Nedsettelse av fondsemittert aksjekapital kan utløse korreksjonsinntekt, jf. sktl. § 10-5. Korreksjonsinntekt tas kun i betraktning i forbindelse med alminnelig inntekt, jf. sktl. § 12-12 (3) litra f.

Bakgrunnen for reglene om korreksjonsinntekt er å avhjelpe midlertidige forskjeller som kan oppstå mellom skatteregnskapet og finansregnskapet, slik at utdeling av ubeskattet selskapskapital blir beskattet. Reglene må naturlig ses i sammenheng med godtgjørelsessystemet. Lovgiver har ønsket å avverge at ubeskattet selskapskapital utdeles uten videre skattemessig behandling, samtidig som aksjonær mottar godtgjørelse for tilsvarende utdelte kapital.¹⁰²

Korreksjonsinntekt vil som sagt forekomme i forbindelse med nedsettelse av fondsemittert aksjekapital, da denne nedsettelse regnes som skattepliktig utbytte, jf. sktl. § 10-11 (2). Tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital og overkurs skal derimot ikke omfattes av utbyttebegrepet, jf. sktl. § 10-11 (2) 2. punktum. ”I dette ligger at tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital og innbetalt overkurs, enten overkursen er ført til reservefond eller til disposisjonsfond, ikke kan lede til korreksjonsskatt. Slik tilbakebetaling leder heller ikke til skatteplikt eller godtgjørelse.”¹⁰³

Ved kapitalnedsettelse med tilbakebetaling av fondsemittert aksjekapital periodiseres korreksjonsinntekten i inntektsåret for generalforsamlingens beslutning om nedsettelse.¹⁰⁴

Det følger forutsetningsvis av asl. § 12-1 (3) at det er adgang til å foreta utdeling utover nedsettelsesbeløpet. Slike utbetalinger skal beskattes som utbytte. I forhold til korreksjonsinntekten vil avsatt utbytte følge sktl. § 10-5 (3) litra a. Det avsatte utbytte vil tidfestes til det år som avsetningen gjelder.

Skulle derimot utbytte allerede være utbetalt, vil utdelingen være relevant for korreksjonsinntekten så fremt at utbetalingen overstiger det som eventuelt er fastsatt i

¹⁰² Ot. prp. nr. 82 (1993-1994) s. 8-9

¹⁰³ Ot. prp. nr. 82 (1993-1994) s. 11

¹⁰⁴ Ot. prp. nr. 82 (1993-1994) s. 12

finansregnskapet, jf. sktl. § 10-5 (3) litra c. Utbetalingen vil være relevant for beregningen av korreksjonsinntekt i det år utbetalingen skjer, dvs. ”normalt året etter det år avsetningen gjelder for”.¹⁰⁵

7.6 Inngangsverdi og RISK

Kapitalnedsettelse med tilbakebetaling innebærer at nedsettelsesbeløpet skal redusere inngangsverdien på aksjen, jf. sktl. § 10-35 1. punktum. Tilsvarende gjelder for innbetalt overkurs, jf. bestemmelsens 2. punktum. Utbetalinger som er større enn nedsettelsesbeløpet må anses som utbytte.

Dette utgangspunktet må imidlertid modifiseres og presiseres noe. Problemstillingen er om § 10-35 får anvendelse også ved fondsemittert aksjekapital. Spørsmålet vil typisk oppstå dersom det er tale om en kapitalnedsettelse, hvor hele aksjekapitalen ikke er innskutt av aksjonær.

Ordlyden i bestemmelsen kan gi støtte for at også nedsettelse av slik kapital skal omfattes av § 10-35, og skal innebære at aksjens inngangsverdi reduseres.

Bestemmelsens formål og sktl. § 10-11 (2) 2. punktum¹⁰⁶ taler imidlertid mot en slik forståelse. Finansdepartementet og juridisk teori har uttrykt at bestemmelsen derfor må forstås innskrenkende til kun å gjelde innbetalt aksjekapital, slik at tilbakebetaling av fondsemittert aksjekapital skal beskattes som utbytte.¹⁰⁷

Kapitalnedsettelse med tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital og overkurs reduserer inngangsverdien på aksjene etter sktl. § 10-35. Etter sktl. § 10-34 (3) 4. punktum må selskapet ikke melde fra om slik nedsettelse, så lenge antall aksjer er som før nedsettelsen. Det følger forutsetningsvis av FSFIN¹⁰⁸ § 10-34-1 (3) litra b at RISK-beløp ikke skal omfordeles. Det er usikkert om FIFO-prinsippet etter sktl. § 10-36 kommer til anvendelse.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Zimmer (2001) s. 307

¹⁰⁶ Bestemmelsen oppstiller at det kun er tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital som ikke omfattes av utbyttebegrepet.

¹⁰⁷ Utv. 1994 s. 1434 og Zimmer (2001) s. 288

¹⁰⁸ Finansdepartementets forskrift til skatteloven av 19. november 1999 nr. 1158 (heretter: FSFIN)

¹⁰⁹ Gjems-Onstad (2001) s. 662

7.7 Eierskifte mellom innbetaling og tilbakebetaling av aksjekapital

Utgangspunktet er at innbetalt aksjekapital, herunder innbetalt overkurs, anses som en individuell skatteposisjon. Denne regelen følger av rettspraksis, hvor det blant annet har blitt uttalt at skattefri tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital ”må da referere seg til den individuelle aksjonærs eller hans forgjengers aksjeinnskudd på de aksjer ligningen gjelder.”¹¹⁰ Likevel skal innbetalt aksjekapital og overkurs forbli uendret hvis selskapet foretar endringer, fusjoner, fisjoner mv., og det ikke foretas nye innskudd fra aksjonærene, men aksjekapitalen likevel endres.

Både for børsnoterte og ikke-børsnoterte aksjer, kan det være praktisk vanskelig å følge denne regelen. Særlig har dette sin bakgrunn i at innbetalt aksjekapital, herunder overkurs, er ”den eneste skatteposisjon tilknyttet aksjer som følger aksjen over til nye erververe, og som derfor kan være særlig vanskelig å fastsette.”¹¹¹ Ole Gjems-Onstad uttrykker at regelen i praksis blir oppfattet som en ”urimelig teoretisk regel” som medfører store praktiske vanskeligheter. Likevel må regelen fortsatt oppfattes som gjeldende rett, men Gjems-Onstad åpner for at Høyesterett muligens kan komme til å velge en annen løsning i dag.¹¹²

Denne individuelle skatteposisjon i forbindelse med tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital, herunder overkurs, ble aktualisert ved innføringen av utbytteskatt fra 5. september 2000. For aksjonærene ble det av stor interesse å kunne identifisere innbetalt aksjekapital og overkurs, slik at man kunne tilbakebetale innbetalt kapital skattefritt. For utenlandske aksjonærer har regelen vært av stor betydning lenge, da disse aksjonærer er underlagt kildeskatt, jf. sktl. § 10-13.

Innbetalt aksjekapital og overkurs som skatteposisjon følger aksjene ved overføring til nye eiere. Ved fisjon eller fusjon vil innbetalt aksjekapital og overkurs omfordeles på de nye aksjene. Ole Gjems-Onstad uttrykker at slik omfordeling analogisk kan følge reglene om omfordeling av RISK-beløp i sktl. § 10-34 (3) og FSFIN § 10-34-1.¹¹³

¹¹⁰ Rt. 1957 s. 1239 ”Vestfos Cellulose”

¹¹¹ Gjems-Onstad (2001) s. 474

¹¹² Gjems-Onstad (2001) s. 474

¹¹³ Gjems-Onstad (2001) s. 475

Ved fusjon av datterselskap og morselskap har Skattedirektoratet uttalt at RISK-beløpet i datterselskapet tilordnes morselskapets aksjer.¹¹⁴ Dette vil virke urimelig i forbindelse med innbetalt aksjekapital og overkurs. Slik innfusjonering av datterselskap i morselskapet kan ikke medføre økte skattefrie tilbakebetalinger for aksjonærene i morselskapet.

8 Avslutning

8.1 Oppsummering

Den skattemessige behandling av kapitalnedsettelse i aksjeselskap avhenger av fremgangsmåten på kapitalnedsettelsen.

I forbindelse med nedsettelse av kapital med overføring til annen egenkapital og til dekning av tap, utløses ingen beskatning av aksjonær(er). Derimot kan det bli tale om korreksjonsinntekt i selskapet.

Dersom kapitalnedsettelsen innebærer innløsning av enkeltaksjer, fremgår det av praksis at realisasjonsbegrepet må tolkes innskrenkende. Realisasjon foreligger dersom det er tale om en reell oppgivelse av eierinteresse, og vil da beskattes etter reglene om gevinstbeskatning av aksjer mv. i sktl. §§ 10-30 flg.

Foreligger kapitalnedsettelse ved innløsning av enkeltaksjer hvor eierinteressene i selskapet forblir uendret, har man i praksis oppstilt beskatning gjennom en opp- eller nedregulering av aksjenes kostpris på de gjenværende aksjer. Beskatningstidspunktet i disse tilfellene vil være ved realisasjon av de resterende aksjer.

Ved kapitalnedsettelse i form av reduksjon av aksjenes pålydende er det nødvendig å skille mellom den innbetalte aksjekapital og overkurs, og fondsemittert aksjekapital. Tilbakebetaling av innbetalt aksjekapital og overkurs er unntatt fra utbyttebeskatning og

¹¹⁴ Melding fra Skattedirektoratets skatteavdeling nr. 9/1996. Gjems-Onstad (2001) uttrykker på s. 475-476 en viss uenighet på dette punkt, da Finansdepartementet i Ot. prp. nr. 71 (1995-1996) har inntatt et annet utgangspunkt.

kan dermed tilbakebetales skattefritt. Ved tilbakebetaling av fondsemittert aksjekapital og utdeling utover nedsettelsesbeløpet anses utbetalingen som utbytte etter sktl.

§ 10-11 (2). Utbetalingen vil derfor være underlagt utbyttebeskatning etter §§ 10-10 flg.

8.2 Bemerkninger til Skattemelding nr. 29 (2003-2004)

I forbindelse med skattemeldingen ble det fremmet forslag om endringer av skattesystemet. Disse endringene vil få betydning for beskatningen av kapitalnedsettelse.

Meldingen innfører skatt på utbytter over et skjermingsfradrag for personlige aksjonærer (aksjonærmodellen), og medfører at aksjeinntekter utover skjermingsfradraget beskattes som alminnelig inntekt med 28%.

Som uttalt i skattemeldingen vil aksjonærmodellen ”gi motiver til å ta ut kapital fra aksjeselskap på andre måter enn som formelt utbytte.”¹¹⁵ Særlig knytter dette seg til at selskaper vil oppkapitaliseres for at skjermingsfradraget skal bli størst mulig, og at mest mulig utbytte kan utdeles uten ytterligere beskatning.

Innføringen av aksjonærmodellen vil kunne medføre at selskap forhøyer sin aksjekapital før årskiftet med den hensikt å øke skjermingsgrunnlaget, med kapitalnedsettelse etterfølgende år. Slik fremgangsmåte vil medføre noe administrativt arbeid for selskapet. Finansdepartementet synes å legge til grunn at slike transaksjoner vil bli gjenstand for gjennomskjæring.¹¹⁶ Uttalelsen må forstås i sammenheng med de tilfeller hvor aksjonær foretar nye innskudd for å øke skjermingsfradraget, og dermed øker den skattefrie utbytteutdeling, for så å nedsette kapitalen umiddelbart etter årsskiftet.

For å unngå kjedebeskatning i forbindelse med selskapets aksjeinntekter, dvs. hvor et selskap innehar aksjer i et annet selskap, underlegges disse inntektene ingen beskatning. Den såkalte fritaksmodellen for aksjeselskapers aksjeinntekter (dvs. aksjegevinster og utbytte) vil innebære full skattefrihet for utbytter og aksjegevinster (og ingen

¹¹⁵ St. meld. nr. 29 (2003-2004) s. 137

¹¹⁶ St. meld. nr. 29 (2003-2004) s. 137

fradragsrett for tap). Dette betyr at det ikke blir noen beskatning av aksjeselskaper som er aksjonærer ved kapitalnedsettelse. Fritaksmodellen er foreslått innført fra og med 26. mars 2004 for aksjegevinster og fra og med inntektsåret 2004 for utbytter.

Når det gjelder skjermingsfradraget, skal dette skje hos den enkelte aksjonær. Det uttales at kostpris allerede fastsettes ”ved ervervet av aksjene, og kostprisen vil være avgjørende for beregningen av skjermingsfradraget for den enkelte aksjonær det enkelte år.”¹¹⁷ Grunnlaget for skjermingsfradraget vil derfor være aksjonærens kostpris. Skjermingsfradraget skal være aksjens kostpris multiplisert med en skjermingsrente. Renten settes til risikofri markedsrente etter skatt.

Ved salg av aksjen kan ubenyttet skjermingsfradrag fradras i eventuell gevinst ved salget. Skjermingsfradrag ut over gevinsten bortfaller, og kan ikke fradras i alminnelig inntekt eller aksjeinntekt fra andre aksjer.

Kapitalnedsettelse vil innebære at kostprisen på aksjene må omfordeles. Slik omfordeling skal skje ved ligningen for det året kapitalnedsettelsen foretas.

RISK- og godtgjørelsessystemet vil gjennom innføringen av aksjonærmodellen kunne oppheves.¹¹⁸ RISK-verdier vil bli tillagt aksjenes inngangsverdi under aksjonærmodellen. Dette vil øke skjermingsfradraget og dermed hindre at selskapsverdier utdeles før aksjonærmodellen innføres. Utbytteutdelinger reduserer RISK-beløp, som igjen gir redusert skjermingsgrunnlag når aksjonærmodellen innføres.

Utdelinger som blir benyttet til innbetalt aksjekapital og overkurs, vil innebære at ”skjermingsgrunnlaget totalt sett ikke påvirkes av utbytteutdelingen og den påfølgende kapitalforhøyelsen”.¹¹⁹

Aksjonærmodellen innføres først fra og med inntektsåret 2006.

¹¹⁷ St. meld. nr. 29 (2003-2004) s. 139

¹¹⁸ St. meld. nr. 29 (2003-2004) s. 141

¹¹⁹ St. meld. nr. 29 (2003-2004) s. 142

9 Litteraturliste mv.

9.1 Litteratur

Almvik, Fred-Ove. Bedriftsbeskatning i praksis 2000. Fred-Ove Almvik, Vergard Kristiansen og Anders Myklebust. Oslo, 2000

Andenæs, Mads Henry. Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper. 1. utg. Oslo, 1998

Den norske Revisorforening. Egenkapitaltransaksjoner. 2. utg. Oslo, 2002

Gjems-Onstad, Ole. Norsk Bedriftsskatterett. 5. utg. Oslo, 2001

Kildal, Tor. S. Korreksjonsskatt : og sammenheng med andre regelsett. Oslo, 2000

Skattedirektoratet. Lignings-ABC 2003. (Tilgang:

<http://www.skatteetaten.no/Templates/Brosjyre.aspx?id=9333>)

Zimmer, Frederik. Bedrift, selskap og skatt. Frederik Zimmer i samarbeid med Bugge, Arentz-Hansen & Rasmussen advokatfirma. 3. utg. Oslo, 2001.

9.2 Forarbeider

(Tilgang: <http://www.lovdatab.no>)

Ot. prp. nr. 35 (1990-1991). Skattereformen 1992

Ot. prp. nr. 82 (1993-1994). Om innføring av korreksjonsskatt for aksjeselskaper m.v. (Endringer i selskapsskatteloven)

Ot. prp. nr. 19 (1994-1995). Evaluering av deler av skattereformen

Ot. prp. nr. 71 (1995-1996). Skatteregler for fusjon og fisjon av selskaper

Ot. prp. nr. 23 (1996-1997). Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)

Ot. prp. nr. 42 (1997-1998). Om lov om årsregnskap m.v. (regnskapsloven)

Ot. prp. nr. 65 (1998-1999). Om lov om endringer i aksjelovgivningen m.v.

St. meld. nr. 29 (2003-2004). Om skattereform

NOU 2003:23 Evaluering av regnskapsloven

9.3 Dommer

(Tilgang: <http://www.lovdata.no>)

Rt. 1938 s. 825

Rt. 1949 s. 296 ”Virik”

Rt. 1957 s. 1239 ”Vestfos Cellulose”

Rt. 1994 s. 1416

Rt. 1995 s. 1674 ”Viking Supply”

Rt. 1998 s. 1425 ”Troll Salmon”

Rt. 2001 s. 170 ”Espeland”

LB 2000 s. 1578 ”Kronos” (Borgarting lagmannsrett)

9.4 Uttalelser i skattesaker og skattespørsmål

Utv. 1979 s. 609

Utv. 1991 s. 1553

Utv. 1993 s. 231

Utv. 1993 s. 1345

Utv. 1994 s. 133-134

Utv. 1994 s. 291

Utv. 1994 s. 549

Utv. 1994 s. 1434

Utv. 1995 s. 468

Utv. 1995 s. 471

Utv. 1995 s. 483

Utv. 1997 s. 404

Finansdepartementets uttalelse av 22. desember 1992

Finansdepartementets uttalelse av 6. januar 1995

Finansdepartementets uttalelse av 16. januar 1998

Finansdepartementets uttalelse av 26. mars 1999

Finansdepartementets uttalelse av 08. august 2001

Finansdepartementets uttalelse av 09. april 2003

(Tilgang: <http://www.odin.dep.no/fin/>)

Justisdepartementets lovavdelings uttalelse av 27. november 2002

Justisdepartementets lovavdelings uttalelse av 20. februar 2004

(Tilgang: <http://www.odin.dep.no/jd/>)

Bindende forhåndsuttalelser av Skattedirektoratet: (Tilgang:

<http://www.skatteetaten.no/Templates/Oversiktsside.aspx?id=2100>)

BFU 11/02. Skattemessig behandling ved tilbakebetaling av betinget aksjeeiertilskudd (skatteloven §§ 10-32 og 10-11)

BFU 57/02. Spørsmål om opphevelse av skillet mellom selskapets aksjeklasser medfører realisasjonsbeskatning (skatteloven § 10-31, jf. § 10-37)

BFU 58/02. Spørsmål om kapitalnedsettelse og tilbakebetaling fra utenlandsk datterselskap blir å anse som realisasjon (skatteloven § 10-37)

BFU 74/02. Spørsmål om disponering av innbetalt overkurs (skatteloven § 10-11 annet ledd)

BFU 42/03. Om midler som vil bli overført fra overkursfond til annen egenkapital lovlig kan deles ut som utbytte med rett til godtgjørelse (skatteloven § 10-12 annet ledd)

BFU 4/04. Spørsmål om gjeldsettergivelse er å anse som skattepliktig inntekt og om ettergitt beløp kan klassifiseres som innskutt eierkapital (skatteloven § 5-1 første ledd)

Melding fra Skattedirektoratets skatteavdeling nr. 9/1996

Den norske Revisorforeningens uttalelse om tidspunkt for regnskapsføring av kapitalforhøyelse og –nedsettelse. DnRS sirkulære 1999-49, 7. september 1999

